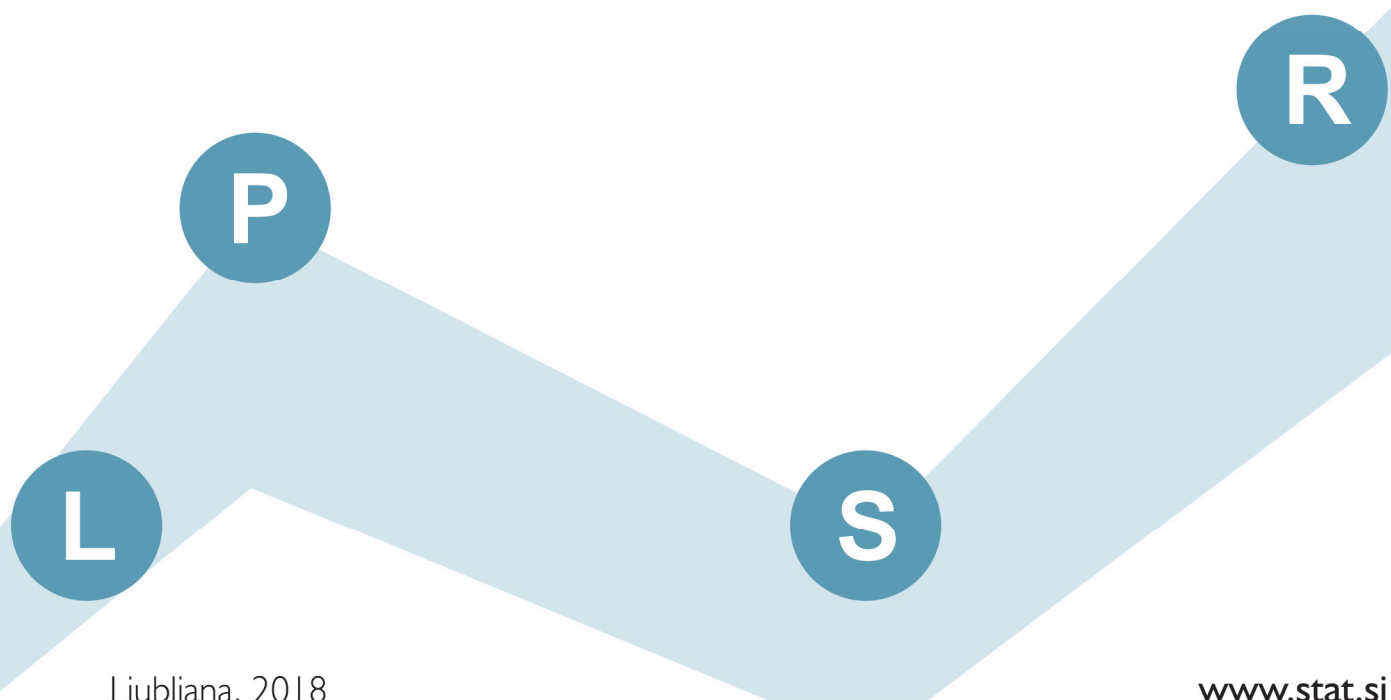

Državna statistika v letu 2017

Poročilo o izvajanju Letnega programa
statističnih raziskovanj za 2017

Državna statistika v letu 2017

Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za 2017

Avtorji:

Statistični urad Republike Slovenije,

Banka Slovenije in

Nacionalni inštitut za javno zdravje.

Informacije:

www.stat.si

T: (01) 241 64 04

E: info.stat@gov.si

@StatSlovenija

@StatSlovenija

Kazalo

Uvodna beseda	7
1 Dosežki državne statistike pri uresničevanju temeljnih ciljev, zastavljenih v Srednjeročnem programu statističnih raziskovanj 2013–2017	9
1.1 Povečanje uporabe statističnih podatkov	9
1.2 Ohranjanje zaupanja vseh deležnikov v statistiko in povečanje prepoznavnosti državne statistike	15
1.3 Izvajanje dejavnosti državne statistike po načelu stroški/koristi	16
2 Dosežki državne statistike v letu 2017 po vsebinskih področjih	21
2.1 Kazalniki	21
2.2 Sistemi računov	23
2.2.1 Ekonomski in socialni razvoj	23
2.2.2 Okoljska trajnost	25
2.3 Osnovne statistike	28
2.3.1 Poslovno področje	28
2.3.2 Ljudje in družba	33
2.3.3 Okoljske, kmetijske in druge področne statistike	40
2.3.4 Statistike v prostoru (geostatistike)	45
V letu 2017 sprejeta statistična zakonodaja	46
Seznam kratic	47

Statistični svet Republike Slovenije

je na svoji 57. redni seji dne 25. aprila 2018

obravnaval Poročilo o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za 2017
in sprejel naslednji

SKLEP

»Statistični svet Republike Slovenije se je s Poročilom o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj za 2017 seznanil dne 25. aprila 2018 na svoji 57. redni seji pod točko 3.«

Dr. Anuška Ferligoj
predsednica Statističnega sveta RS

Uvodna beseda

Statistični urad Republike Slovenije (SURS) se skupaj s pooblaščenimi izvajalci dejavnosti državne statistike zaveda svoje odgovornosti pri zagotavljanju kakovostnih, pravočasnih in mednarodno primerljivih statističnih podatkov in tudi obveznosti glede izpolnjevanja zahtev evropske statistične zakonodaje. Tudi v letu 2017 smo sledili postavljenim ciljem ter z izpeljavo ključnih statističnih raziskovanj in dodatnih projektov v tem letu omogočili, da si v sistemu državne statistike zastavimo trdne temelje za nadaljnji razvoj kakovostnih statistik.

Na začetku leta 2017 je SURS vzpostavil prenovljeno spletno mesto, ki omogoča pregledovanje vsebine na različnih napravah in učinkovito orientacijo po podatkih, saj želimo podatke državne statistike približati vsem, tudi tistim, ki nimajo znanja s statističnih področij.

SURS in pooblašчени izvajalci dejavnosti državne statistike so aktivno sodelovali v slovenskem, evropskem in mednarodnem okolju. SURS se kot član Evropskega statističnega sistema (ESS) aktivno vključuje v delo tega partnerstva na vseh ravneh delovanja in odločanja v

sistemu. Mednarodno sodelovanje je zelo pomembno tudi z vidika mednarodne usklajenosti in primerljivosti statističnih raziskovanj in podatkov ter razvojne usmerjenosti, pa tudi zato, ker zaposleni tako širijo znanje, s svojim znanjem bogatijo druge, hkrati pa prenašajo nove izkušnje v nacionalni statistični sistem. Zato si SURS prizadeva, da sodeluje pri čim več evropskih projektih.

Evropska komisija je v novembra objavljenem Poročilu o razvitosti odprtih podatkov 2017 (Open Data Maturity Report 2017) uvrstila Slovenijo med t. i. usmerjevalce trendov, to je v najvišjo skupino po pripravljenosti za odpiranje podatkov javnega sektorja ter po razvitosti nacionalnega portala odprtih podatkov. K uspehu slovenskega portala odprtih podatkov (OPSI) je pomembno pripomogel tudi SURS – tako s količino vključenih tabel kot s skupnim razvojem napredne tehnične rešitve.

Razvoj informacijske varnosti podatkov na SURS se je nadaljeval tudi v letu 2017 s celovito prenovo sistema upravljanja varovanja informacij. Pri tem smo sledili ciljem in načelom, na katerih je doslej temeljila ureditev tega področja. Spremembe so nastale zaradi izboljšanja informacijske varnosti SURS, tako da je ta skladna s skupnim okvirom informacijske varnosti ESS.

V letu 2017 je bil uspešno zaključen projekt Modernizacija statistike cen. Dosežen je bil tudi tretji cilj projekta: priprava vsega potrebnega za celovito uporabo podatkovnih baz trgovcev. Rezultat projekta so enostavnejši in sodobnejši postopki zbiranja podatkov o cenah iz različnih virov, posledica tega pa so tudi kvalitetnejši postopki priprave podatkov na področju statistike cen.

SURS je tudi v letu 2017 aktivno sodeloval v delovni skupini za vzpostavitev registra turističnih nastanitvenih obratov in sistema eTurizem, tj. enotnega elektronskega poročanja o prihodih in prenočitvah turistov. Oba sta začela delovati decembra 2017. Tak način zbiranja podatkov bo bistveno prispeval k boljši kakovosti statistik, zmanjšal pa bo tudi obremenitve, povezane s sporočanjem podatkov.

Vsem, ki so prispevali k doseganju zastavljenih ciljev in uspešni izvedbi statističnih raziskovanj v letu 2017, se za opravljeno delo in za prispevek k nadaljnjemu razvoju državne statistike iskreno zahvaljujem.

Genovefa Ružić
generalna direktorica Statističnega urada RS

1 Dosežki državne statistike pri uresničevanju temeljnih ciljev, zastavljenih v Srednjeročnem programu statističnih raziskovanj 2013–2017

V tem poglavju predstavljamo razvojne dosežke slovenske državne statistike pri uresničevanju temeljnih ciljev iz Srednjeročnega programa statističnih raziskovanj 2013–2017 (Uradni list RS, št. 79/12). Ti cilji so bili: povečanje uporabe statističnih podatkov med uporabniki, ohranitev zaupanja vseh deležnikov v kakovost slovenske državne statistike in krepitev njene prepoznavnosti ter izvajanje dejavnosti po načelu stroški/koristi.

1.1 Povečanje uporabe statističnih podatkov

Interaktivnost je v digitalni dobi vedno pomembnejša

Da bi statistiko v dobi digitalne družbe čim bolj približali ljudem, jo naredili razumljivo, jasno in zanimivo, vključujemo v objave, namenjene prvenstveno medijem, a tudi širši javnosti, interaktivne grafikone. Z njimi nazorno prikazujemo statistične pojave in uporabnikom omogočamo raziskovanje po statističnih podatkih.

Boljše poznavanje potreb uporabnikov po podatkih in upravljanje teh potreb (večinoma s pripravljanjem in objavljanjem izdelkov in storitev, prilagojenih uporabnikom) sodita med glavne cilje tako v domačem kot v mednarodnem okolju. V okviru projekta »Digital communication, User analytics and Innovative products« (Digitalna komunikacija, analiza uporabnikov in inovativni proizvodi), ki se izvaja v okviru Evropskega statističnega sistema, smo sodelovali pri izdelavi Eurostatove interaktivne publikacije *Življenje žensk in moških v Evropi, 2017*, ki je bila prevedena v slovenščino in je uporabnikom na voljo na spletni strani SURS¹.

Večje vsebinske in oblikovne preнове tiskanih publikacij smo v letu 2017 zaključili. Najopaznejša sprememba v primerjavi s prejšnjimi izdajami so preproste, povedne, prav vsem našim uporabnikom razumljive infografike. Vsi podatki so na SURS dostopni na klik, zato tudi publikacije ponujamo v različnih digitalnih oblikah na www.stat.si.

Promocija uporabe statističnih podatkov prek različnih komunikacijskih kanalov

Mediji (časopisi, radijske in televizijske postaje ter spletni portali) so ključni posrednik statističnih informacij in podatkov zainteresirani javnosti. Tudi v letu 2017 je SURS sodeloval z mediji in novinarji na že uveljavljen način; zaznali smo za četrtno višje povpraševanje novinarjev po naših podatkih kot v preteklem letu in še enkrat višje povpraševanje kot pred dvema letoma. Zahtevki pa postajajo z leti vedno bolj kompleksni. Na povpraševanja novinarjev po podatkih in po izjavah ter intervjujih statistikov in vodstva se je SURS odzival v najkrajšem možnem času. Medijem smo posredovali skoraj 50 izjav in intervjujev statistikov, nastopili smo v televizijskih oddajah in izvedli 12 novinarskih konferenc, na katerih smo predstavili aktualne podatke. Med novinarji in splošno javnostjo so zelo odmevne posebne spletne objave, ki jih SURS izdaja ob spominskih, prazničnih in drugih posebnih dneh (tednih) ter ob aktualnih dogajanjih. Tudi za bralce naših objav v angleščini smo naredili korak naprej, na angleškem portalu MMC RTV Slovenija ima SURS posebno rubriko Slovenia in Numbers².

¹ <http://stat.si/womenmen/index.html?lang=sl>

² <http://www.rtvlo.si/news-in-english/slovenia-in-numbers>

Potrebe uporabnikov se skladno z družbenim razvojem in napredkom spreminjajo in postajajo čedalje kompleksnejše. Digitalizacija družbe poudarja pomen spletnih vsebin, uporabniki spleta pa si želijo vedno bolj dinamičnih prikazov določenih vsebin. Družbena omrežja so sodoben komunikacijski in promocijski kanal, prek katerega izvajalci dejavnosti državne statistike opravljajo svoje poslanstvo: sporočajo statistične podatke in informacije zainteresirani javnosti, zbirajo in izmenjujejo informacije, znanja in mnenja uporabnikov. Na Twitterju (@StatSlovenija in @StatSlovenia) imamo več kot 9.500 sledilcev (25 % več kot v preteklem letu) in njihovo število stalno narašča. V 2017 je SURS v mednarodnem okolju sodeloval na strani European statistics na Facebooku z nekaj odličnimi objavami; najodmevnejša je bila objava ob mednarodnem dnevu piva, ki je dosegla več kot 8000 uporabnikov. Evropski dan statistike v oktobru smo med drugim zaznamovali tudi z odprtjem profila SURS na Facebooku (@StatSlovenija). Kljub zdaj še majhnemu številu sledilcev dosegajo nekatere naše objave zelo širok krog uporabnikov; decembrski objavi – novoletna čestitka in povprečne cene sestavin za orehovo potico – sta dosegli 8000 oziroma 15600 uporabnikov. Na ta način SURS širi diseminacijske, komunikacijske in promocijske poti.

Tudi NIJZ promovira svoje aktivnosti na različne načine: z aktualnimi objavami na Twitter-ju³ ter socialnem omrežju Facebook⁴, s kreiranjem videoposnetkov in predstavitevjo le-teh na kanalu⁵ YouTube ter hkrati tudi na Twitterju in Facebooku, – z navzkrižno promocijo tradicionalnih dogodkov (izid publikacij, objave podatkov, dogodkov, aktivnosti ...) prek že omenjenih spletnih medijev, s katerimi je omogočeno hitrejše (oziroma takojšnje) širjenje informacij. Na družbenih medijih se je uveljavila promocija statističnih podatkov s pomočjo infografik.

eNIJZ – Elektronske novice s področja javnega zdravja

eNIJZ⁶ so brezplačne elektronske novice s področja javnega zdravja. Namen eNIJZ je informiranje in obveščanje bralca o aktualnih novostih s področja javnega zdravja (publikacije, delavnice, aktivnosti ipd.). Bilten običajno izhaja mesečno, prejem biltena na elektronski naslov pa je mogoč le s prijavo na prejemanje preko obrazca ali skeniranja kode QR. Bilten vedno poudari tudi novosti s področja zdravstvene statistike.

Statistični urad Republike Slovenije - SURS

Objavi Tinkara Č. Marc [?] · 28. december 2017 ·

Po domovih v teh prazničnih dneh 🎄 diši po eni najbolj priljubljenih in tradicionalnih slovenskih jedi, potici. Recepture za pripravo potice se razlikujejo. V svoji košarici 🛒 smo nabrali sestavine za orehovo potico. Koliko bomo v povprečju odšteli zanje 🤖? Več ▶ <http://bit.ly/2kbBlqj>

👤 Št. oseb: 15.628 reached

³ NIJZ Twitter: https://twitter.com/NIJZ_pr

⁴ NIJZ Facebook: <https://www.facebook.com/Nacionalni-in%C5%A1titut-za-javno-zdravje-NIJZ-523616787816640>

⁵ NIJZ Youtube: <https://www.youtube.com/channel/UCIPyMQKRwlEgMcwuVMz6Q>

⁶ eNijz - <http://www.nijz.si/sl/enijz-o>

Izvajanje aktivnosti za krepitev statistične pismenosti

Izvajalci dejavnosti državne statistike se zavedamo, da je eden izmed pomembnih dejavnikov za uporabo in razumevanje statistike tudi krepitev statistične pismenosti med uporabniki. Na pravilno razumevanje podatkov in uporabo teh vplivamo z razumljivimi, jasnimi, ustreznimi, zanimivimi in objektivnimi objavami podatkov v tabelah, grafikoni, infografikah in komentarjih. Drug način za večanje statistične pismenosti med uporabniki pa je izvajanje izobraževanj in pojavljanje na promocijskih dogodkih. Aktivno sodelujemo pri izobraževanju naših najmlajših uporabnikov – učencev, dijakov in študentov, in sicer v prostorih SURS in v izobraževalnih ustanovah. Svojo dejavnost smo v 2017 predstavili študentom Fakultete za družbene vede, Ekonomske fakultete, geografom s Filozofske fakultete, krajinskim arhitektom z Biotehniške fakultete – vse Univerze v Ljubljani. Obiskali smo osnovnošolce v Polhovem Gradcu, Šempetru pri Gorici in v Ljubljani. Mladim smo svojo dejavnost predstavili na Evropski noči raziskovalcev v ljubljanskem City parku, celotni javnosti pa na tridnevnem sejmu Feel the Future, katerega tema je bila Digitalna Slovenija.

Širjenju statistične pismenosti med mladimi je namenjeno tudi sodelovanje v posebnem mednarodnem projektu (Support for statistical literacy actions in the area of a competition, gamification, e-learning). SURS je v sodelovanju s Statističnim društvom aktiviral skoraj 400 dijakov, ki tekmujejo v nacionalnem in evropskem tekmovanju, imenovanem Evropske statistične igre⁷ (začele so se jeseni 2017, končale se bodo spomladi 2018). Med sabo se merijo v poznavanju osnovnih statističnih pojmov, razlagi statističnih objav ter poznavanju statističnih podatkov, objavljenih na spletnih straneh SURS-a in Eurostata.

Na izobraževalnih dnevih, ki jih je v letu 2017 organizirala BS za srednješolsko in osnovnošolsko mladino, je bilo tudi predstavljeno statistično delo BS.

Sodelovanje z dajalci in uporabniki podatkov v statističnih sosvetih

Na SURS je v letu 2017 delovalo 23 statističnih sosvetov, posvetovalnih skupin za posamezna področja državne statistike. Delovanje statističnih sosvetov pomembno vpliva na razvoj slovenske državne statistike na strokovni ravni in pri sodelovanju v proizvodnji uradnih statističnih podatkov.

V sosvete je bilo vključenih okrog 380 zunanjih članov. Organiziranih je bilo 9 sej sosvetov (Sosveta za statistiko administrativnih virov podatkov, Sosveta za statistiko transporta, Sosveta za statistiko zunanje trgovine, Sosveta za statistiko informacijske družbe, Sosveta za statistiko nacionalnih računov, Sosveta za statistiko turizma, Sosveta za statistiko naravnih virov in okolja, Sosveta za statistiko cen in Sosveta za regionalne statistike).

Udeleženci sej sosvetov so obravnavali predvsem teme, pomembne za posamezen sosvet, seznanjeni pa so bili tudi s širšim delovanjem državne statistike, kot npr. o pripravi in vsebini Srednjeročnega programa statističnih raziskovanj za obdobje 2018–2022, o strokovnem posvetu na Brdu pri Kranju z naslovom 'Lačni podatkov? Statistika o hrani', o aktivnostih SURS na področju analize in uporabe masivnih podatkov za statistične namene, vzpostavitvi odzivne spletne strani, prilagojene tudi za mobilne naprave in tablice, o navzočnosti SURS na družbenih omrežjih (Twitter, Vimeo) ter o drugih zanimivih temah.

Sodelovanje v slovenskem, evropskem in mednarodnem okolju

SURS in pooblaščen izvajalci dejavnosti državne statistike so dejavno sodelovali v slovenskem, evropskem in mednarodnem okolju. SURS se kot član Evropskega statističnega sistema (ESS) dejavno vključuje v delo tega partnerstva na vseh ravneh delovanja in odločanja v sistemu. Na mednarodnem področju dejavno sodeluje tudi v okviru Organizacije združenih narodov (OZN), Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) ter z mednarodnimi znanstvenimi združenji na področju statistike.

⁷ www.stat.si/igre

V letu 2017 so se predstavniki SURS udeležili 332 mednarodnih dogodkov in dogodkov s področja EU. Našteli smo 418 udeležb naših uslužbencev. Predstavniki SURS se udeležujejo predvsem rednih sestankov in konferenc, organiziranih v okviru EU, ZN in OECD, kjer sodelujejo s predstavniki drugih držav članic, kot izhaja iz načina delovanja evropskega statističnega sistema in omenjenih mednarodnih organizacij, ter različnih delavnic, tečajev in drugih oblik izobraževanja in usposabljanja.

V okviru ESSC deluje Partnerska skupina, ki ji je v letih 2016 in 2017 predsedovala generalna direktorica SURS. V letu 2017 se je ta skupina sestala na štirih rednih sestankih, na katerih so razpravljali o strateških zadevah ESS, kot so npr. stanje implementacije vizije evropskega statističnega sistema (Vizija 2020) in prednostne naloge ESS po letu 2020 ter drugo.

SURS tekoče izpolnjuje statistične obveznosti do OECD in OZN. Med drugim je dejaven v Odboru OECD za statistiko in politiko statistike, v Biroju tega Odbora in pri delu Konference evropskih statistikov, organizirane pri Ekonomski komisiji OZN za Evropo.

SURS aktivno sodeluje tudi pri prenosu znanj in izkušenj drugim statističnim uradom.

Partnerska skupina v okviru ESSC

V okviru programa tehnične pomoči Evropske

unije smo v letu 2017 sodelovali pri projektu, namenjenemu krepitevi statistične zmogljivosti v Črni gori, in organizirali več študijskih obiskov predstavnikov statističnih uradov držav zahodnega Balkana ter trimesečno usposabljanje predstavnika statističnega urada Albanije. Skupaj s statističnim uradom Italije uspešno izvajamo projekt, katerega cilj je okrepiti zmogljivost statističnega sistema Makedonije. Izvedli pa smo tudi projekt bilateralne tehnične pomoči na področju statistike Črni gori.

Poleg ESS obstaja na evropski ravni tudi Evropski sistem centralnih bank (ESCB), katerega članica je BS. Največ statističnih aktivnosti BS na mednarodni ravni je zahtevalo ravno članstvo v številnih delovnih telesih statističnega sistema ESCB, katerega pravni okvir in statistični standardi so ločeni od ESS. Zaradi povezav med dejavnostmi obeh evropskih statističnih sistemov je njuno sodelovanje organizirano v Odboru za monetarne, finančne in plačilnobilančne statistike (CMFB) in v Evropskem statističnem forumu (ESF), v katerih sta tudi v letu 2017 sodelovala BS in SURS. Poleg tega je BS sodelovala tudi z Eurostatom, v delovnih skupinah za statistiko finančnih računov in državnih financ, plačilne bilance, neposredne naložbe ("FDI network") in FATS.

Mednarodno statistično sodelovanje BS je zajemalo tudi BIS, MDS, OECD in Svetovno banko. V letu 2017 je BS nadaljevala priprave za prehod na dopolnjeni standard objavljanja podatkov SDDS Plus pod okriljem MDS.

Predstavniki statističnega oddelka BS so tudi v letu 2017 izmenjali izkušnje s svojimi kolegi v centralnih bankah srednjeevropskega prostora v okviru rednih tovrstnih srečanj.

NIJZ sodeluje v Mednarodnem združenju nacionalnih inštitutov za javno zdravje (The International Association of National Public Health Institutes), hkrati pa zastopa Slovenijo tudi v Svetovni zdravstveni organizaciji (WHO). WHO v zadnjih letih krepi pobudo za izboljšanje kakovosti podatkov s področja

zdravja in zdravstvenega varstva (EHII – European Health Information Initiative). V letu 2017 je NIJZ začel pripravljati samooceno delovanja desetih osnovnih funkcij javnega zdravja, med katerimi je na prvem mestu zagotavljanje podatkov s področja zdravja in zdravstvenega varstva. Poročilo bo končano do junija 2018.

NIJZ sodeluje tudi v več projektih in pri skupnih ukrepih (joint action) v okviru Evropske unije, kjer so glavna tema: skupni ukrep za zdravstvene informacije (JA InfAct) in skupni ukrep za ugotavljanje neenakosti v zdravju (JA Inequalities). Aktivno sodeluje tudi v več Eurostatovih delovnih in tehničnih skupinah: za javno zdravje, za zdravje in varstvo pri delu, za zdravstvene ankete, v povezavi z vzroki smrti in za obolevnost.

V letu 2017 je NIJZ predstavil zdravstveni statistični sistem predstavnikom več tujih držav, med katerimi naj posebej omenimo Južno Korejo in Črno goro.

Dostop do metapodatkov za uporabnike državne statistike prijaznejši

Poskrbeli smo, da je dostop do metapodatkov za uporabnike državne statistike prijaznejši. Metodološka pojasnila (ključne metodološke informacije, potrebne za pravilno razumevanje vseh statističnih podatkov, ki jih izkazuje SURS), smo vsebinsko prenovili skladno s sprejetimi priporočili iz leta 2015. Zdaj so na splošno preglednejša, enotnejša, metodološka pojasnila posameznih raziskovanj pa so usklajena.

SURS je tudi v letu 2017 redno pripravljal ter objavljaj standardna in letna poročila o kakovosti statističnih raziskovanj. Namerava pa jih tudi prenoviti (izboljšati standardizacijo priprave poročil, da bodo za uporabnike preglednejša). Vsebinsko prenovo poročil o kakovosti smo pripravili v okviru načrtovanja in razvoja baze referenčnih metapodatkov ter baze kazalnikov kakovosti in se bo v celoti izvedla z vzpostavitvijo omenjenih baz.

Razvoj spletnih mest za izkazovanje podatkov državne statistike

V začetku leta 2017 smo vzpostavili prenovljeno spletno mesto, ki omogoča pregledovanje vsebine na različnih napravah (telefonu, tablicah, delovnih postajah,...) in je oblikovano tako, da je pregledovanje jasnejše, čistejše, preglednejše. Zdaj omogoča učinkovito orientacijo po podatkih, saj želimo podatke še bolj približati našim uporabnikom.

Nadaljevali smo pilotni projekt prenove podatkovne baze SI-STAT, s katerim želimo uvesti avtomatsko objavo podatkov. Delo je potekalo na področju Ekonomskih odnosov s tujino in nam bo služilo kot osnova pri apliciranju prenove tudi na preostala statistična področja.

Objavljanje podatkov na podatkovnem portalu NIJZ

Na podatkovnem portalu NIJZ⁸ je bil v letu 2017 objavljen nov širok nabor vsebin o zdravstvenem stanju, uporabi zdravstvenih storitev ter o življenjskem slogu prebivalstva, ki temeljijo na osnovi raziskave Ankete o zdravju in zdravstvenem varstvu. Glavni namen ankete je ugotoviti, kakšno je zdravstveno stanje prebivalcev (samoocena zdravja, psihičnega blagostanja, kroničnih obolenj, oviranosti, socialna mreža, socialna opora, ipd.) kako pogosto uporabljajo različne zdravstvene storitve (obiski pri zdravniku ter drugih strokovnjakih in terapevtih, tudi alternativnih, uporaba storitev na domu, razlogi za neizpolnjene potrebe po zdravstvenem varstvu, ipd.) in kakšen je življenjski slog, povezan z zdravjem (Indeks telesne mase, telesna aktivnost, prehrana, uporaba tobaka izdelkov, tvegano pitje alkohola

⁸ NIJZ podatkovni portal: <https://podatki.nijz.si/pxweb/si/NIJZ%20podatkovni%20portal/>

ipd.). Pri predstavitvi teh anketnih podatkov je bila upoštevana natančnost ocen, poleg predstavljenih stopenj prevalenc pa so uporabnikom na voljo tudi prikazi spodnjih in zgornjih mej intervalov zaupanja in ponekod tudi ocene prevalenc v populaciji.

Novost je tudi objavljane kazalnikov zdravja na ravni občin v formatu PC-Axis, kot so prikazani in tudi podrobneje interpretirani na spletni strani Zdravje v občini⁹. Podatki so po prenovi razporejeni v osem tematskih področij, kar zagotavlja lažje iskanje in boljšo preglednost nad objavljenimi področji.

NIJZ je na podatkovnem portalu nadgradil tudi druge objave podatkov, skladno s koledarjem objav. Metapodatki imajo enotno strukturo, ki vključuje informacije o pravnih podlagah, namenu zbiranja podatkov, zgodovini posamezne zbirke podatkov (s poudarkom na prelomih časovnih vrst) ter definicije objavljenih kazalnikov.

Osrednja tema Statističnega dne 2017 so bili podatki o hrani

Na 26. Statističnem dnevu so priznani strokovnjaki razpravljali o hrani, o skrbi za prehransko varnost ter o podatkovnih osnovah, ki omogočajo vpogled v stanje na tem področju. Razprava je potekala v dveh okroglih mizah. V prvi je bila osvetljena širina obravnavane teme, predvsem pa kaj lahko še storimo za večjo učinkovitost kmetijske proizvodnje in gospodarno porabo hrane. Druga okrogla miza je bila namenjena podatkovnim osnovam za spremljanje tega področja, predvsem temu, kakšne podatke s področja rabe naravnih virov (predvsem s področja pridelave, predelave in uporabe hrane) uporabniki potrebujejo in s kakšnimi izzivi se pri uporabi razpoložljivih podatkov srečujejo.¹⁰

Pridružitve mednarodni pobudi Odprti podatki

Evropska komisija je v novembra objavljenem *Poročilu o razvitosti odprtih podatkov 2017* (Open Data Maturity Report 2017) Slovenijo uvrstila med t. i. usmerjevalce trendov (trendsetterje), to je v najvišjo skupino po pripravljenosti za odpiranje podatkov javnega sektorja (Open Data Readiness) ter po razvitosti nacionalnega portala odprtih podatkov (Portal Maturity).

K uspehu slovenskega portala odprtih podatkov (OPSI) je pomembno pripomogel tudi SURS – tako s količino vključenih tabele kot s skupnim razvojem napredne tehnične rešitve, s katero se metapodatki prevzemajo avtomatizirano in jih ne vnašamo ročno (t.i. harvesting). Na portalu OPSI je trenutno objavljenih več kot 3.700 evidenc in zbirk, od tega kar okoli 3.200 povezav na SURS – tabele v SI-STAT.

Slovenskemu portalu odprtih podatkov kot delu širše mednarodne pobude Open data se je v letu 2017 pridružila tudi BS – z namenom omogočiti boljšo dostopnost do svojih podatkov. Na portalu so bile objavljene časovne vrste podatkov BS.

⁹ Spletna stran Zdravje v občini: <http://obcine.nijz.si>

¹⁰ Zaključki dogodka so objavljeni na spletni strani SURS: <http://www.stat.si/StatWeb/sl/SitefinityContentType/ShowEvent/a2088243-1fc6-6ee6-b81a-ff0000af5e57>

1.2 Ohranjanje zaupanja vseh deležnikov v statistiko in povečanje prepoznavnosti državne statistike

Upoštevanje načel Kodeksa ravnanja evropske statistike

SURS skrbi pri izvajanju svoje dejavnosti skupaj s pooblaščenimi izvajalci te dejavnosti za skladnost delovanja s Kodeksom ravnanja evropske statistike¹¹; načela Kodeksa so temeljna izhodišča za delo v sistemu. SURS tudi sledi akcijskemu načrtu za izboljšave, pripravljenem na podlagi poročila o skladnosti slovenskega statističnega sistema z načeli Kodeksa (ki so ga pripravili strokovni pregledniki na podlagi dokumentacije in obiska na SURS v letu 2014); hkrati se načela Kodeksa upoštevajo tudi pri uvajanju drugih novosti.

Novembra 2017 je ESSC potrdil tretjo revizijo vsebine Kodeksa. Izjava o kakovosti evropskega statističnega sistema je postala del uvodnega besedila nove različice Kodeksa; dodano je novo načelo o koordinaciji in sodelovanju (t.i. načelo 1 bis); poleg tega pa so bili v manjši meri spremenjeni tudi opisi drugih kazalnikov v okviru drugih načel, zapisanih v Kodeksu. Na Eurostatu poteka priprava nove brošure z vsebino Kodeksa, ki bo namenjena seznanjanju javnosti s spremembami.

Aktivnosti Metodološkega sveta

Metodološki svet SURS¹² se je v 2017 sestal dvakrat. Obravnaval je dva predloga za uvedbo novih statističnih raziskovanj ter dva predloga za izvedbo revizij obstoječih statističnih raziskovanj. Eno od predlaganih novih statističnih raziskovanj je s področja dnevne mobilnosti potnikov v Sloveniji, drugo pa s področja storitev, v katero se šteje tudi trgovina (uvedel naj bi se nov kratkoročni kazalnik, ki bo meril obseg storitvenih dejavnosti v stalnih cenah). Predlagani reviziji pa se nanašata na področji cene življenjskih potrebščin ter javna kanalizacija; za obe omenjeni raziskovanji je SURS predlagal uvedbo novega podatkovnega vira. Člani Metodološkega sveta so predlagane spremembe podprli, saj uporaba podatkov iz administrativnih virov prispeva k povečanju kakovosti podatkov in k zmanjševanju obremenitev poročevalskih enot. V zvezi z uvedbo predlaganih novih raziskovanj so predlagali razmislek glede načina izbire vzorca, uteževanja podatkov, postavitve dodatnih vprašanj v terenski vprašalnik, glede prilagoditve obvestilnega pisma za izbrane v spletni vzorec (WEB), ter o možnih rezervnih načinih zbiranja podatkov, če stopnje odgovorov, pridobljenih z načinoma CAPI in WEB ne bi bile dovolj visoke.

Izpopolnjevanje sistema za upravljanje varovanja informacij

Razvoj informacijske varnosti podatkov na SURS se je nadaljeval tudi v letu 2017 s celovito prenovo sistema upravljanja varovanja informacij. Spremembe ne odstopajo od ciljev in načel, na katerih je slonela obstoječa ureditev tega področja, nastale pa so zaradi izboljšanja informacijske varnosti SURS, tako da je ta skladna s skupnim okvirom informacijske varnosti ESS.

Prenova je obsegala spremembe organiziranosti sistema upravljanja varovanja informacij. Odbor za sistem upravljanja varovanja informacij (OSUVI), ki je do prenove skrbel za področje informacijske varnosti, sta nadomestila skrbnik informacijske varnosti, ki je odgovoren za celovit pristop k področju informacijske varnosti, in varnostni forum, ki je posvetovalno telo skrbnika informacijske varnosti.

Politika varovanja informacij SURS je bila v veliki meri prenovljena. Zdaj je določena v treh novih pravilnikih, v devetih spremenjenih dosedanjih pravilnikih ter v treh spremenjenih navodilih.

Za namen ugotavljanja uspešnosti in učinkovitosti sistema varovanja informacij ter kot pomemben gradnik nenehnega izboljševanja informacijske varnosti je bil vzpostavljen sistem notranjih pregledov

¹¹ <http://www.stat.si/statweb/FundamentalPrinciples/CodeOfPract>

¹² <http://www.stat.si/statweb/NationalStatistics/MethCouncil>

oziroma presoj s področja informacijske varnosti, ki se bodo izvajale vsaj enkrat letno. V letu 2017 je bil sprejet program pregledov s področja informacijske varnosti za leto 2018, ki poleg pregleda izbranih notranjih področij obsega tudi pregled zunanjih izvajalcev, ki skrbijo za upravljanje informacijskega sistema SURS.

Prenova podatkovnih skladišč za učinkovitejše zagotavljanje kakovosti statističnih podatkov

Ker je obseg statističnih podatkov pri določenih statističnih področjih zelo velik, smo z namenom zagotavljanja kakovosti in lažjega preverjanja pravilnosti podatkov prenovili (na osnovi tehnologije MS Analysis Services) podatkovno skladišče za področje Ekonomskih odnosov s tujino.

Nova vhodna baza CRP in sistem za prevajanje na statistični identifikator

V sklopu projekta UROP so bili pripravljeni prenovljeni postopki in na njihovi osnovi nova informacijska rešitev za zamenjavo osebnih identifikatorjev z novim statističnim identifikatorjem.

Postavljena je bila tudi nova vhodna baza Centralnega registra prebivalstva (CRP), v kateri so po standardiziranem postopku osebni identifikatorji prevedeni na nov statistični identifikator.

S pripravljenimi rešitvami projekta UROP se je tako v vhodnih statističnih procesih postavila osnova za optimizacijo zamenjave osebnih identifikatorjev v statistične in osnova za optimizacijo postopkov v nadaljnjih statističnih obdelavah ter s tem možnost zagotavljanja še večje varnosti podatkov.

1.3 Izvajanje dejavnosti državne statistike po načelu stroški/koristi

Stalno spremljanje učinkovitosti porabe finančnih sredstev in ustreznosti virov financiranja SURS ter pregled nad financiranjem celotne dejavnosti državne statistike

SURS se kot neposredni proračunski porabnik za izvajanje dejavnosti financira na podlagi sprejetega letnega načrta, ki ga v postopku vsakoletne priprave usklajuje s skrbnikom državnega proračuna. Učinkovit pregled nad prevzemanjem obveznosti, sprotno načrtovanje, postavljanje prioritet in spremljanje učinkovitosti porabe finančnih sredstev, so ključne naloge upravljanja finančne stabilnosti v okviru danega finančnega načrta, ki pripomorejo k strokovnemu ter neodvisnemu izvajanju državne statistike. Manjši del prihodkov predstavljajo tudi finančna sredstva, pridobljena na razpisih Evropske komisije. SURS tekoče spremlja razpise in se sam, ali v sodelovanju z drugimi evropskimi statističnimi uradi, vsako leto prijavlja na razpise za mednarodne projekte z različnih statističnih področij, ki jih razpisuje Evropska komisija oziroma Eurostat za pridobitev nepovratnih sredstev. V letu 2017 je podpisal 20 novih pogodb za taka sredstva (grante) za skupno 34 akcij ter nekaj študijskih obiskov. V letu 2017 je sodeloval in v 2018 še sodeluje tudi v projektu medinstitucionalnega sodelovanja za podporo državnemu statističnemu uradu Makedonije za krepitev zmogljivosti in izboljšanje skladnosti statističnih podatkov s standardi EU kot partner v konzorciju z vodilno članico Italijo. V letu 2017 je za ta namen izvedel 18 akcij. Mednarodno sodelovanje poleg zagotavljanja mednarodne primerljivosti, uporabnosti in kakovosti državne statistike prispeva tudi k pridobivanju evropskih sredstev, saj pogodbe omogočajo delno ali večinsko sofinanciranje projektov.

SURS je do konca leta 2017 porabil 10.979.075 EUR, kar je za 10,8 % manj kot v letu 2016, vendar je za primerjavo z letom 2016 treba k temu znesku prišteti še na MJU prerazporejena sredstva v višini 1.777.487 EUR iz dveh vladnih projektov, in sicer Reorganizacije informatike v državni upravi in Centralizacije nepremičnega premoženja. Na MJU je SURS za ta namen trajno premestil tudi šest javnih uslužbencev. Skupna višina porabljenih sredstev je bila torej 12.756.562 EUR to je za 3,6 % več kot v letu

2016. Večinski del porabljenih sredstev, 10.391.459 EUR, so bila sredstva iz slovenskega proračuna, preostalo, 587.616 EUR, pa so bila evropska sredstva, to je kar 42,9 % več kot so znašala v letu 2016.

SURS je v letu 2017 v celoti prešel na elektronsko finančno poslovanje. V tem letu so bili kot zadnje oblike e-poslovanja uvedeni e-potni nalogi in e-naročilnice ter e-naročilni listi (to omogoča tudi nekoliko boljšo analitično preglednost učinkovitosti porabe sredstev). SURS je z NIJZ (enim od pooblaščenih izvajalcev dejavnosti državne statistike), sodeloval tudi pri dveh analizah Eurostata o ocenjevanju stroškov statistične produkcije in produktov, sam pa za ta namen (tj. zaradi ocenjevanja stroškov priprave statističnih podatkov in storitev) nadalje spremlja vodenja beleženja delovnih ur zaposlenih po prenovljenih stroškovnih nosilcih in aktivnostih. Tudi BS je v letu 2017 sodelovala v usklajevanju koristi in stroškov posameznih metodoloških rešitev v okviru ustreznega postopka za novo uredbo ESCB statistiki pokojninskih skladov. S tem postopkom bo mogoče racionalno oceniti bremena sporočevalcev podatkov.

Struktura virov financiranja pooblaščenih izvajalcev dejavnosti državne statistike (NIJZ in BS) je drugačna; NIJZ in BS nista neposredno udeležena v postopkih priprave in usklajevanja letnih finančnih načrtov proračuna Republike Slovenije. Glavni vir financiranja NIJZ so sicer sredstva državnega proračuna, ki jih pridobi prek Ministrstva za zdravje, sledijo viri iz ZZSZ, približno do 10 % pa se NIJZ financira iz različnih projektov. Dejavnost državne statistike na NIJZ je organizirana v okviru Zdravstveno podatkovnega centra, opravlja pa jo 20 ljudi. Za statistično dejavnost je bilo v letu 2017 porabljenih (po oceni) 1,16 mio EUR ali 6,4 % več kot v predhodnem letu; v ta znesek so zajeti stroški dela ter materialni in drugi posredni stroški. BS se financira iz lastnih virov, med katerimi so najpomembnejši vir obresti od instrumentov in portfeljev denarne politike ter od lastnih naložb v vrednostne papirje. V zadnjih letih je BS namenila vsaj 75 % presežka prihodkov nad odhodki v državni proračun. Statistična funkcija v BS je organizirana v oddelku Finančna statistika; v njem je konec leta 2017 delalo 38 zaposlenih. Stroški omenjenega oddelka, neposredni in posredni, so v letu 2017 znašali 4.147.591 evrov EUR, kar je nekoliko manj kot v letu 2016, ko so bili 4.210.020 EUR. Pri tem je treba upoštevati, da omenjeni oddelki opravljajo storitve, kot so zbiranje in zagotavljanje podatkov za potrebe nadzora bančnega poslovanja, finančne stabilnosti, razvoja in analiz, tudi za druge oddelke BS, zato navedena poraba finančnih sredstev ni zgolj za izvajanje državne statistike.

Stroške celotne državne statistike v letu 2017 na podlagi zgornjih podatkov ocenjujemo na 16.242.666 EUR. Od tega stroški posameznih izvajalcev dejavnosti državne statistike predstavljajo naslednje deleže skupne vsote: SURS 67,6 %, BS 25,5 % in NIJZ 6,9 %.

Zmanjševanje obremenitve poročevalskih enot s poročanjem

SURS v svojih prizadevanjih za iskanje ravnovesja med pridobivanjem kakovostnih podatkov in zmanjševanjem obremenitev poročanja za poročevalske enote širi možnosti elektronskega sporočanja podatkov tako za podjetja kot tudi za osebe in gospodinjstva. Za spremljanje dejanskih obremenitev poslovnih subjektov zaradi poročanja je bila uvedena tehnična rešitev, ki omogoča podrobno analiziranje vključenosti poslovnih subjektov v statistična raziskovanja z vidika časa, ki ga poslovni subjekti porabijo za sporočanje podatkov, in z vidika stroškov, ki nastanejo pri tem. Po prvih ocenah je bil skupen čas, ki so ga podjetja porabila za sporočanje podatkov za vsa raziskovanja v letu 2016, izražen v enoti človek leto, 216. Dve tretjini od tega (144 človek leto) je predstavljalo poročanje za INTRASTAT. Prav z namenom, da bi se obremenitve zaradi statističnega poročanja zmanjšale, je v okviru ESS od 2014 do 2016 potekal projekt SIMSTAT, po katerem bi poročevalske enote poročale le podatek za izvoz, podatke za uvoz pa bi države pridobile z medsebojno izmenjavo.

Posodabljanje in optimizacija postopkov zbiranja podatkov

Izvajalci državne statistike smo v letu 2017 nadaljevali optimizacijo in posodabljanje postopkov zbiranja podatkov. Strokovni seminar »Kombinirani načini zbiranja podatkov« je bil v letu 2017 organiziran kot četrti tovrstni posvet, kjer sodelujejo SURS, NIJZ in FDV. Namenjen je izmenjavi izkušenj na področju kombiniranih načinov zbiranja podatkov ter nasvetov, idej, priporočil, povezanih z izzivi, ki jih predstavljajo novi načini zbiranja podatkov prek spleta. Tokratni seminar je bil sestavljen iz dveh vsebinskih sklopov. V prvem smo obravnavali vplive in učinke kombiniranega načina zbiranja podatkov, v drugem, vsebinsko širšem, pa druge metodološke izzive, s katerimi se spopadamo v praksi. Vsaka udeležena institucija je imela predstavitev v obeh sklopih, ki ji je sledila tudi razprava.

Dosedanje medinstitucionalno sodelovanje v tovrstni obliki se je izkazalo za uspešno, zato je pomembno, da s takšnimi strokovnimi seminarji nadaljujemo tudi v prihodnosti. Tovrstno srečanje je dobra priložnost, da institucije nacionalnega statističnega sistema skupaj z akademsko sfero razpravljamo o skupnih izzivih.

Metodološka in tehnična prenova zbiranja podatkov na NIJZ

NIJZ se je že v letu 2014 lotil dveh projektov prenove zbiranja rednih podatkov: prenove zbiranja podatkov o zunajbolnišničnih obravnavah (e-SZBO), ki vključujejo podatke o preventivnih in kurativnih obiskih na primarni in sekundarni ravni, ter prenove zbiranja podatkov o izvajalcih zdravstvene dejavnosti. V letu 2015 je bila zaključena prenova metodologije ter pripravljena tehnična rešitev zbiranja podatkov pri e-SZBO, ki je bila financirana s strani e-Zdravja. Pri prenovi so bili ključni vidiki racionalizacija (poročanje na enem mestu za več zbirk) ter standardizacija (poenotenje definicij in klasifikacij med različnimi zbirkami). Žal zaradi hkratne vpeljave rešitev e-Zdravja pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti NIJZ ni mogel izpeljati tudi pilotnega testiranja in priprave na nacionalno uvedbo novega sistema pri izvajalcih. E-SZBO bo omogočil izboljšano poročanje o obolevnosti ter o uporabljanju zdravstvenega sistema na primarni in sekundarni ravni.

V celoti pa je bil prenovljen register izvajalcev zdravstvene dejavnosti (RIZZDZ), ki je ključni vir podatkov o zdravstvenem sistemu tako za nacionalne potrebe kot tudi za mednarodno poročanje. RIZZDZ kot aplikacija je bil uveden v drugi polovici leta 2016, v letu 2017 pa se je še naprej spreminjalo mesto zajema podatkov in opuščali so se tiskani obrazci za izvajalce zdravstvene dejavnosti.

Uvajanje selektivnega urejanja podatkov

Z uvajanjem selektivnega urejanja podatkov v statistični proces razvijamo informacijske rešitve za prevzem, pregled in urejanje podatkov. Vzpostavili bomo metodološki in tehnični okvir za izvajanje postopkov selektivnega urejanja, s katerimi bomo na SURS bistveno zmanjšali stroške pri poslovnih raziskovanjih. Uvedba postopkov selektivnega urejanja podatkov bo pomenila tudi pomemben napredek v procesu optimizacije in posodobitve statističnih procesov.

Nova informacijska rešitev v okviru projekta Modernizacija statistike cen

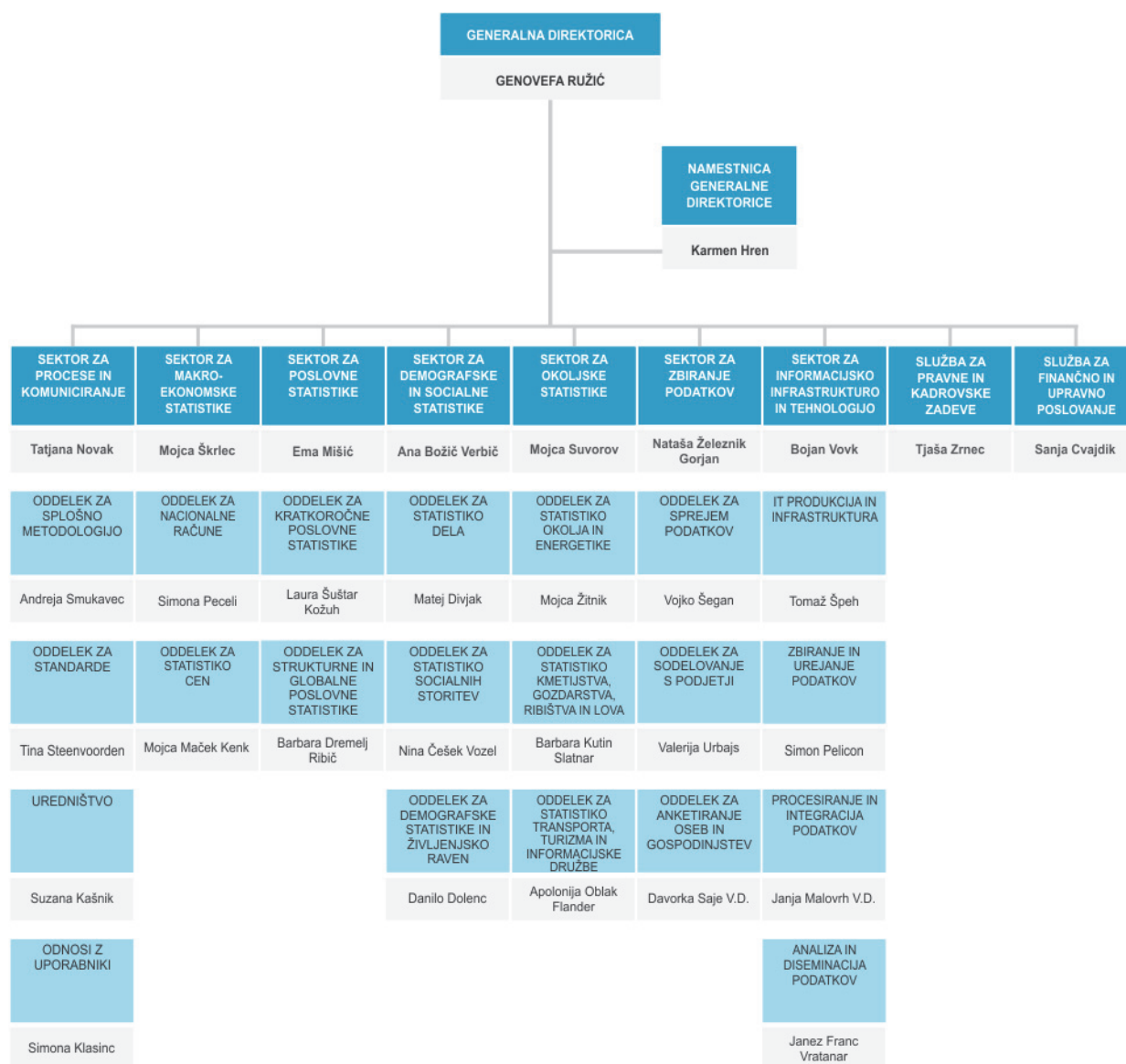
V 2017 smo v okviru projekta Modernizacija statistike cen, ki smo ga v tem letu nadaljevali, prenovili metodologijo in uvedli informacijsko rešitev z uporabo podatkovnih baz trgovcev. Razvita je bila nova programska rešitev, ki omogoča centralno upravljanje podatkov in podpira izvajanje procesov shranjevanja podatkov v podatkovno bazo, razvrščanja, povezovanja in odstranjevanja podatkov. S tem smo realizirali cilj, in sicer spremembo metodologije in uvedbo informacijske rešitve z uporabo podatkovnih baz trgovcev.

Optimizacija notranje organizacijske strukture in upravljanje kadrovskih virov

Visoko usposobljeni, dobro organizirani in motivirani zaposleni so hrbtenica organizacijske strukture, prek katere se dosegajo temeljni cilji državne statistike. 31. 12. 2017 je bilo na SURS zaposlenih 319 oseb, od tega 299 za nedoločen čas. S SURS je odšlo 18 zaposlenih, od tega se jih je 6 upokojilo. Z aktivnim vključevanjem v mednarodne projekte je SURS v letu 2017 pridobil sredstva za zaposlitev 11 uslužbencev za določen čas (za čas trajanja projekta). Konec leta 2017 je projektne naloge opravljalo 17 zaposlenih.

V letu 2017 je bil zaradi optimizacije dela ukinjen en oddelek. Z zmanjšanjem števila notranjih organizacijskih enot se ustvarja okolje, v katerem je mogoče lažje in hitreje obvladovati spremembe in uresničevati naloge.

SURS nenehno izboljšuje kakovost in organizacijsko in stroškovno učinkovitost poslovnega procesa in ga prav s tem namenom nenehno prilagaja strokovnim, tehnološkim in komunikacijskim novostim. Tem novostim se nenehno prilagajajo tudi zaposleni, tako da že doseženo znanje izpopolnjujejo z novim, primernejšim za nove oblike dela. Ustrezna znanja za izvajanje statistične dejavnosti so zaposleni na SURS tudi v 2017 pridobivali na različnih seminarjih in delavnicah ter z internim izobraževanjem.

V Sloveniji so se udeležili 66 tečajev. To so bili predvsem tečaji vodenja, računalništva in informatike, upravljanja pravnih zadev, financ in kadrov, jezikovnega in grafičnega izražanja, komuniciranja, javne uprave ter različnih vrst zakonodaje. Zaposleni v državni statistiki so se udeležili 92 izobraževanj v tujini; to so tečaji v okviru evropskega statističnega programa izobraževanja, delavnice, seminarji, konference, usposabljali so se tudi na Eurostatu in na nacionalnih statističnih uradih. Pomemben del izobraževanj v tujini so tečaji v okviru evropskega statističnega programa izobraževanja; teh se je v 2017 udeležilo 23 uslužbencev SURS.

SURS je v letu 2017 izvedel 63 internih izobraževanj. Na teh smo zabeležili 1361 udeležb uslužbencev SURS, za izobraževanja pa je bilo porabljenih 3873 ur. Tečaji so se navezovali na različne dele statističnega procesa, metodologijo, računalniške in komunikacijske vsebine. Največ slušateljev se je udeležilo izobraževanj s področja metodologije in postopkov dela.

V skrbi za razvoj kompetentnih kadrov je SURS sklenil dogovore o sodelovanju z različnimi visokošolskimi ustanovami: z Ekonomsko fakulteto, s Fakulteto za družbene vede, z Akademijo za likovno umetnost in oblikovanje, s Fakulteto za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani in s Fakulteto za organizacijske vede Univerze v Mariboru. Oblike sodelovanja, s katerimi fakultetni učitelji in študenti prispevajo k izboljšavi delovnih procesov in izdelkov SURS, so različne. V letu 2017 so opravili prakso na SURS en študent in dva srednješolca. Strokovnjaki SURS so študentom statistike, geografije in krajinske arhitekture Fakultete za družbene vede, Filozofske fakultete in Biotehnične fakultete Univerze v Ljubljani predstavili različne statistične vsebine: statistični proces, modeliranje, statistični podatki v prostoru, statistiko življenjskih pogojev ter izdelke in storitve, ki jih nudi SURS. Trije nekdanji študenti FDV, s katerimi je SURS v preteklosti sodeloval, so se v letu 2017 na SURS tudi zaposlili.

Interno strokovno posvetovanje z nazivom Utrip statistike se je lepo uveljavilo. Gre za obliko medsebojnega izobraževanja, ki je zasnovano tako, da del zaposlenih seznani svoje sodelavce z novostmi s svojega delovnega področja in tako nanje prenaša novo znanje in informacije. Tako se širijo tudi dobre prakse, spodbujajo se nove ideje, zaposleni se seznanijo tudi z izkušnjami svojih sodelavcev. Utrip ne nazadnje krepi tudi občutek pripadnosti in povezuje zaposlene (poklicno, strokovno, dviga kakovost medsebojnih odnosov). Tudi v letu 2017 je SURS izvedel dve taki srečanju (sedmo in osmo po vrsti). Spomladanski Utrip je bil namenjen vrednotenju kmetijskih zemljišč, predstavitvi promocijske publikacije o avtomobilski industriji (Naš mali avto – avtomobilska industrija), masovnim podatkom in predstavitvi nove spletne strani. V jesenskem terminu pa so bili predstavljeni Srednjeročni program statističnih raziskovanj 2018–2022, prehod na uporabo administrativnih podatkovnih virov v statistiki formalnega izobraževanja, Smernice za zagotavljanje kakovosti in promocijska publikacija o turizmu (Povsod je lepo – turisti in turizem v številkah).

2 Dosežki državne statistike v letu 2017 po vsebinskih področjih

V tem poglavju so predstavljeni dosežki državne statistike v letu 2017 po posameznih statističnih področjih. V prikazu sledimo strukturi, določeni v Srednjeročnem programu statističnih raziskovanj 2013–2017.

2.1 Kazalniki

Kazalniki globalizacije

Pri spremljanju kazalnikov globalizacije je bilo v letu 2017 izpostavljeno poslovanje tujih podjetij in med temi tudi poslovanje večnacionalnih podjetij. V povezavi s tem, se je na ravni evropskega statističnega sistema oblikoval mehanizem zgodnjega obveščanja (t.i. Early Warning System – EWS), prek katerega si bodo članice EU lahko izmenjavale informacije o prestrukturiranju velikih večnacionalnih podjetij. Ta podjetja so sicer del Evropskega registra skupin podjetij (EGR) in v zvezi s tem sta se nadaljevala oblikovanje kazalnikov kakovosti in dodelava aplikacij. Z izboljšanjem EGR se je posledično izboljšal tudi nacionalni statistični register skupin podjetij.

Podatki kažejo, da sta izvoz in uvoz blaga vseh vrst podjetij ne glede na državo nadzora pretežno usmerjena na trge in s trgov držav članic EU. Podatki pa tudi kažejo povezavo med regionalno usmerjenostjo izvoza in uvoza blaga in regionalnim izvorom tujih podjetij.¹³

SURS prvič objavil nabor kazalnikov za spremljanje in merjenje napredka pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja za Slovenijo

V letu 2017 je SURS pripravil nabor kazalnikov za spremljanje napredka pri približevanju ciljem trajnostnega razvoja za Slovenijo in jih konec leta 2017 objavil na novi podstrani spletne strani SURS. Kazalniki so del nabora, ki ga je za spremljanje in merjenje napredka pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja na ravni Evropske unije pripravil Eurostat. Izbrani so bili tisti kazalniki, ki so pomembni za Slovenijo.

Kazalniki ciljev trajnostnega razvoja:¹⁴

Stopnja tveganja revščine je bila v 2016 pri nas 13,9-odstotna. To pomeni, da je živelo z dohodkom, nižjim od praga tveganja revščine, približno 280.000 oseb.

Svoje splošno zdravstveno stanje je v 2016 ocenilo kot dobro ali zelo dobro 64 % oseb, kot srednje dobro 26 %, kot slabo ali zelo slabo pa 10 % oseb.

Delež žensk med poslanci v državnem zboru je v prvem četrtletju 2017 znašal 26,9 %.

Od kopališč v celinskih kopalnih vodah je bilo v 2016 takih z odlično kakovostjo kopalne vode 53,8 %, kakovost morskih kopalnih voda pa je bila odlična v vseh kopališčih (100 %).

Bruto domači proizvod na prebivalca je bil Sloveniji v 2016 od povprečja v EU-28 nižji za 17 %.

Povprečna koncentracija trdnih delcev PM₁₀ na kubični meter, ki ji je bilo v 2014 v povprečju izpostavljeno mestno prebivalstvo Sloveniji, je znašala 22,5 µg/m³

¹³ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7104>

¹⁴ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7145>, <http://www.stat.si/Pages/cilji/>

SURS je v letu 2017 posodobil tudi kazalnike zelene rasti, s katerimi se spremlja učinkovitost spodbujanja take gospodarske rasti in takega razvoja, ki hkrati zagotavljata tudi ohranjanje naravnih bogastev.

Kazalniki zelene rasti:¹⁵

Emisijska, energetska, snovna in vodna produktivnost so se v letu 2015 glede na leto 2014 povečale: najbolj se je povečala energetska produktivnost, za 5 %, snovna in vodna produktivnost sta se vsaka povečali za 2 %, emisijska produktivnost pa za nekaj več kot 1 %.

Količina razpoložljivih sladkovodnih virov v Sloveniji se je v letu 2015 glede na leto 2014 zaradi zelo majhnih pretokov rek zmanjšala za 46 % in je znašala 12.144 m³/prebivalca (v letu 2014: 22.731 m³/prebivalca).

Kazalniki zdravja

Kazalniki zdravja in zdravstvenega varstva sestavljajo širok nabor kazalnikov, ki so jih strokovne skupine v okviru EU razvijale v različnih projektih. Delo na evropski ravni se je v letu 2017 nadaljevalo, NIJZ intenzivno sodeluje v novih delovnih skupinah, ki pripravljajo dodatne nabore in natančnejše definicije kazalnikov. V letu 2017 je bilo delo preneseno v okvir skupnega ukrepa Health Information (InfAct), kjer se bodo aktivnosti nadaljevale v letu 2018. V InfAct je aktivna tudi Slovenija oziroma NIJZ.

NIJZ je v letu 2017 nadaljeval pripravo publikacije »Neenakosti v zdravju«, v kateri bodo prikazani ključni zdravstveni kazalniki glede na doseženo izobrazbo ali druge socialno-ekonomske kategorije. Publikacija bo izšla v februarju 2018.

Zdrava občina za zdravo Slovenijo

NIJZ je aprila 2017 predstavil drugo izdajo uspešne publikacije »Zdravje v občini«, ki prikazuje zdravstveno stanje prebivalcev na ravni slovenskih občin. Osrednji izdelek projekta Zdravje v občini je štiri strani dolga publikacija za vsako izmed slovenskih občin, torej je bilo skupaj pripravljenih 211 publikacij. Glavni nameni projekta so predvsem prikazi problematike različnih populacijskih skupin, različnih javnozdravstvenih izzivov (dejavniki tveganja, rak, srčno-žilne bolezni) ter umestitev posamezne občine na socialno-ekonomsko sliko. V letu 2017 je NIJZ začel izpopolnjevati projekt »Zdravje v občini« z dodatnimi kazalniki o zdravstvenem sistemu na ravni statističnih regij. Informacije in kazalniki »Zdravje v občini« so objavljeni na spletni strani obcine.nijz.si.

Zaradi lažje uporabe aplikacije »Zdravje v občini« je NIJZ pripravil dva poučna videoposnetka o tem, kaj ponuja aplikacija in kako jo čim bolj in čim lažje uporabiti. Videoposnetka sta na voljo na kanalu NIJZ na YouTube.

Starostno standardizirana skupna umrljivost se je po občinah v letu 2016 gibala od 6 do 20 na 1000 prebivalcev, v program Zora se je odzvalo od 45 do 82 % žensk, v Program Svit se je odzvalo od 41 do 73 % moških in žensk ciljne populacije. Novi primeri raka so se po občinah pojavljali v razponu od 1,7 do 8,3 na 1000 prebivalcev.

¹⁵ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6641>

2.2 Sistemi računov

2.2.1 Ekonomski in socialni razvoj

Izvajanje rednih raziskovanj na področju nacionalnih računov

SURS je objavil revidirane podatke o bruto domačem proizvodu (BDP) in druge agregate nacionalnih računov za obdobje 2012–2015 in prvo letno oceno za 2016. Letna ocena BDP v tekočih cenah za leto 2016 je bila za 1,6 odstotka višja od ocene po četrtnih virih (za 649 milijonov EUR višja), ocena rasti obsega BDP pa je bila po novi oceni višja za 0,6 odstotne točke.

Vpliv redne revizije podatkov o BDP za obdobje 2012–2015 na realne stopnje rasti BDP je bil minimalen, saj je ocena stopnje rasti BDP za leta 2012, 2013 in 2015 ostala po reviziji nespremenjena, ocena za leto 2014 pa je od prejšnje ocene nižja za 0,1 odstotne točke. Pri reviziji BDP za leta od 2012 do 2015 v tekočih cenah je bila zaradi novih podatkov iz registrskega popisa prebivalstva 2015 izvedena večja revizija pri oceni stanovanjske dejavnosti gospodinjstev, ki živijo v lastnih stanovanjih (pripisana najemnina). Vrednosti pripisane najemnine so bile v vseh navedenih letih višje od predhodno objavljenih podatkov.

Zaradi uporabe novega vira podatkov o dohodkih od dela za slovenske rezidente, ki delajo v tujini, so bila za celotno obdobje 1995–2015 revidirana sredstva za zaposlene, davke od dohodkov ter socialne prispevke gospodinjstev do tujine. S tem je SURS izboljšal kakovost podatkov in zmanjšal asimetrije s sosednjimi državami. Vpliv revizije na bruto nacionalni dohodek je bil največji za leto 2012, in sicer se je ta po reviziji zmanjšal za 0,7 %, ker so bila iz tujine prejeta sredstva za zaposlene za gospodinjstva nižja kot pred revizijo. Revizija je bila v prvih letih manjša, po letu 2012 pa se je njen učinek nevtraliziral z drugimi izvedenimi popravki, ki so učinkovali v nasprotni smeri.

Skladno s programom pošiljanja podatkov po evropskem sistemu računov (ESR) 2010 so bili po letni objavi podatkov o BDP objavljeni tudi podatki z drugih področij nacionalnih računov, in sicer podatki z računov države, letnih in četrtnih nefinančnih sektorskih računov, tabeli ponudbe in porabe, input-output tabele, podatki o izdatkih sektorja država po namenih (COFOG), o nefinančnih sredstvih in iz regionalnih računov.

Novosti na področju statistike nacionalnih računov

SURS je objavil oceno vrednosti pokojninskih pravic. Gre za nov kazalnik, ki je bil uveden z Evropskim sistemom nacionalnih in regionalnih računov v EU iz leta 2010 in se bo objavljal na tri leta. Pokojninske pravice, pridobljene do sedaj, predstavljajo sedanjo vrednost že pridobljenega dela bodočih izplačil pokojnin za zdaj zaposlene in bodočih izplačil pokojnin za že upokojene.

V zvezi z razvojem novih kazalnikov za potrebe spremljanja starajoče družbe smo prvič ocenili vrednost pokojninskih pravic, dejanske in pogojne pravice pridobljene do konca leta 2015 predstavljajo 321 % BDP, večina pravic je pogojnih in kot sredstva ne obstajajo¹

Na področju statistike stanja nefinančnih sredstev in bruto investicij v osnovna sredstva po vrstah sredstev je pomemben dosežek skrajšanje roka objave podatkov za eno leto, s čimer je SURS zadostili potrebam uporabnikov teh podatkov. V letu 2017 so bili tako objavljeni podatki za leti 2015 in 2016.

Projekt Modernizacija statistike cen uspešno zaključen

V letu 2017 je bil uspešno zaključen projekt Modernizacija statistike cen. Dosežen je bil tudi tretji cilj projekta, in sicer je SURS uredil vse potrebno za celovito uporabo podatkovnih baz trgovcev. Po pridobitvi podatkov vseh največjih trgovcev so se po novi metodologiji pripravili testni izračuni za leto 2017, redno pa se bodo indeksi cen življenjskih potrebščin in harmonizirani indeksi cen življenjskih potrebščin izračunavali po novi metodologiji od leta 2018.

Za leto 2017 je bila razlika med testnim in objavljenim mesečnim skupnim indeksom cen življenjskih potrebščin v povprečju enaka. Variabilnost mesečnih indeksov po novi metodologiji na nižjih ravneh ECOICOP je nekoliko večja, kot je bila po dosedanji, in to predvsem v skupinah, katerih izdelki so pogosto v akcijskih ponudbah, kar pravilneje odraža dejansko stanje. Tudi po izkušnjah drugih držav je večje nihanje indeksov ob prehodu na drugi vir in s tem na večjo količino podatkov povsem pričakovano in odraža dejansko stanje na trgu².

Druge novosti na področju statistike cen

V letu 2017 je SURS začel računati in objavljati podatke s področja indeksov cen življenjskih potrebščin po klasifikaciji ECOICOP (evropska klasifikacija individualne potrošnje po namenu). Ti so bili preračunani po novi klasifikaciji tudi za nazaj (celotna časovna vrsta od 2000 naprej) in objavljeni v podatkovni bazi SI-STAT. Pri indeksih cen stanovanjskih nepremičnin je SURS uspešno izvedel prehod na novo bazno leto 2015 in preračune za pretekla leta objavil v podatkovni bazi SI-STAT. Prvič je objavil tudi indekse cen stanovanjskih nepremičnin, v katerih bivajo lastniki, in sicer na četrtnetnih ravni (časovno vrsto od leta 2010 naprej). Pri indeksih cen pri proizvajalcih je SURS uspešno vzpostavil e-poročanje še za vse mesečne indekse, tako da se zdaj podatki o vseh indeksih s področja proizvajalčevih cen sporočajo elektronsko.

Statistika finančnih računov

BS je tudi v letu 2017 sestavila letne in četrtnetne finančne račune Slovenije, predvsem na podlagi četrtnetnih poročil institucionalnih poslovnih enot (nefinančnih družb, finančnih družb in enot države) za namene statistike finančnih računov, ki jih za BS zbira AJ PES.

Poleg rednih poročil za ECB in Eurostat so bili v letu 2017 v skladu z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta št. 549/2013 sestavljeni in posredovani Eurostatu podatki letnih finančnih računov za obdobje 1995-2001, za katere je imela Slovenija do leta 2017 derogacijo.

BS sodeluje na nacionalni ravni tudi pri reševanju metodoloških vprašanj na področju finančnih računov sektorja država in prispeva za poročilo EDP podatke o državni pomoči finančnim institucijam.

Statistika ekonomskih odnosov s tujino

V letu 2017 je bilo poleg opravljenih rednih nalog statistike ekonomskih odnosov s tujino prenovljeno Navodilo za izvajanje sklepa o obveznosti poročanja o poslovanju s tujino. Tri samostojna poročila so bila združena v enotno poročilo, uveden pa je bil tudi prag poročanja v poročilu o neposrednih naložbah za leto 2018. S tem je BS nekoliko razbremenila poročevalce. Hkrati je potekal postopek prenove aplikacije za poročanje in od avgusta 2017 dalje je poročanje dveh modulov poročil (KRD in BST) že prešlo na novo spletno aplikacijo, v letu 2018 pa jima bo sledil še zadnji modul poročil (SN).

Junija 2017 je bila izvedena revizija podatkov iz plačilne bilance in stanja mednarodnih naložb od leta 2012 do leta 2016. Zaradi opravljenih sprememb se je večinoma znižal presežek tekočega računa plačilne bilance, najbolj za leto 2016, in sicer se je zmanjšal z 2,7 mrd EUR na 2,1 mrd EUR oziroma s 6,8 % BDP na 5,3 % BDP. Hkrati so se za vsa leta znižale tudi neto napake in izpustitve, najbolj za leto 2016,

in sicer z –1,4 mrd. EUR na –0,7 mrd. EUR. Najobsežnejše so bile spremembe, povezane z vrednostnimi papirji države, ki so nominirani v USD, ter s tem povezanimi izvedenimi finančnimi instrumenti za zavarovanje valutnih tveganj. Sledile so spremembe prejemkov iz dohodkov od dela, ki so bili potrebni zaradi večjih asimetrij (predvsem z Avstrijo). Gre za podatke, ki jih BS prevzame od SURS, ta pa je prešel na drug, boljši vir podatkov (raziskovanje o aktivnem in neaktivnem prebivalstvu je bilo zamenjano z administrativnim virom in bilateralnimi podatki). Podrobnejša razlaga revizije plačilne bilance je bila objavljena julija 2017 v publikaciji BS Gospodarska in finančna gibanja.

Statistika finančnih posrednikov

BS je v letu 2017 uspešno izvedla vse naloge monetarnih in finančnih statistik na mesečni, četrtni in letni ravni na podlagi predpisanih zahtev institucionalnih uporabnikov ter lastnih potreb. To zajema podatke iz bilance stanja in obrestnih mer monetarnih finančnih institucij in tudi nedenarnih finančnih posrednikov, vrednostnih papirjev, plačilnih sistemov in strukturnih podatkov bančnega sistema.

ECB je za decembrsko sporočanje statistike bilanc stanja pri postavki Kapital in rezerve uvedla dodatne členitve ter novo postavko Lastni vrednostni papirji v posesti, razčlenjeno na dolžniške vrednostne papirje, delnice ter točke skladov denarnega trga.

Svet BS je v maju 2017 odločil, da bo potekalo zbiranje podrobnih posojilnih podatkov ESCB AnaCredit v večnamenskem sistemu PORFI. Ker se veliko podatkov o poslih že danes sporoča v tem poročilu, bo enotno poročanje bankam in BS prihranilo dodatne stroške tega dela razvoja in usklajevanja, saj bodo že zbrani podatki uporabljeni za nov namen. V drugi polovici leta 2017 je bil pripravljen osnutek sprememb in novih zahtev Navodila o poročanju MFI, v oktobru pa je bil ta posredovan v pripombe obveznikom poročanja.

Register/šifrant tujih poslovnih subjektov je bil v BS vzpostavljen konec leta 2015. V letu 2017 je bilo pripravljeno navodilo bankam za vnos ustreznih identifikatorjev AnaCredit, ker se bodo podatki iz registra uporabljali tudi za namene poročanja referenčnih podatkov nasprotnih strank nerezidentov v tem projektu. V letu 2017 je tudi potekalo čiščenje dvojnikov v registru, preverjanje kakovosti vnesenih podatkov, podatki pa so bili uporabljeni tudi v vaji za identifikacijo AnaCredit nasprotnih strank.

V zajemanje podatkov pokojninskih skladov za poročanje v ECB je bila v letu 2017 vključena nova postavka »čisto premoženje« (net worth), zlasti na račun pokojninskih shem z določenimi prejemki.

V letu 2017 je v sistemu RIAD (Register of Institutions and Affiliates Database) ESCB potekalo preverjanje kakovosti vnesenih podatkov in čiščenje podatkov za potrebe selitve podatkov na novo verzijo programa. Pripravljen je bil načrt prenosa podatkov iz sedanje verzije na SDD (single data dictionary) v okolje RIAD. Temu je v drugi polovici leta 2017 sledila vaja identifikacije nasprotnih strank (domačih in tujih poslovnih subjektov) AnaCredit v testnem okolju RIAD.

Po izključitvi dveh pripojenih družb iz statističnega vzorca za poročanje lizing družb je omenjeni vzorec konec 2017 sestavljalo 29 družb, ki izvajajo dejavnost najema. Prek dejavnosti najema in letnih poročil družb so bili v letu 2017 identificirani novi potencialni poročevalci in obveščeni o vključitvi v vzorec. Z letom 2018 bodo tako v vzorec vključene tri nove družbe.

V statistiki plačil je bil ob delu za izboljšanje kakovosti podatkov pripravljen predlog novih biltenskih tabel; te bodo prvič objavljene v 2018.

2.2.2 Okoljska trajnost

Redno poročanje vseh šestih okoljsko-ekonomskih računov, razvojno delo se nadaljuje

SURS je v letu 2017 skladno z uredbo Evropske komisije o okoljsko-ekonomskih računih (EC 538/2014) Eurostatu prvič poslal račune okoljskega blaga in storitev, račune fizičnega pretoka energije in račune izdatkov za varstvo okolja. Z rednim poročanjem, ki poteka že od 2013, je poslal tudi račune snovnih tokov, račune emisij v zrak ter okoljske davke.

Kljub rednemu poročanju se razvojno delo, povezano z računi, nadaljuje. V računih snovnih tokov je bila v letu 2017 razvita nova tabela s podatki o outputu proizvodnih procesov, ki prikazuje vpliv proizvodnih procesov na okolje. Za pripravo računov fizičnega pretoka energije se uporabljata programski orodji PEFA builder in NACE breakdown, ki sta bili v letu 2017 nekoliko dopolnjeni in prenovljeni. Z dopolnjenimi orodji je SURS pripravil podatke za leto 2015 in revidiral podatke za 2014. Tudi pri računih emisij v zrak je bila opravljena revizija podatkov za obdobje 2008–2014. V računih izdatkov za varstvo okolja je SURS dopolnil podatke o okoljskih subvencijah in podobnih transferjih za sektor država.

V letu 2017 je SURS pregledal trenutno veljavno metodologijo Eurostata za vodne račune in pripravil osnutek dveh osnovnih fizičnih tabel, ki prikazujeta prenos vode iz okolja k uporabnikom in od uporabnikov nazaj v okolje. Ob svetovnem dnevu podnebnih sprememb (15. maju) smo pripravili posebno objavo, v kateri smo povzeli ključne podatke in trende, povezane z nastajanjem emisij toplogrednih plinov ter gibanjem povprečne temperature ozračja v zadnjih petdesetih letih v Sloveniji.

Količina izkoriščenih domačih virov je bila v letu 2016 za 6,4 % manjša kot v letu 2015.¹⁶

Sektor okoljskega blaga in storitev je v 2015 zaposloval 24.143 polnovrednih delovnih moči in proizvedel za 1,52 milijarde evrov okoljskega blaga in storitev.¹⁷

Skupni izdatki za varstvo okolja v letu 2015 so bili za 6,2 % višji, kot v prejšnjem letu.¹⁸

Priprava in objava novih tabel s področja gozdnih računov

V letu 2017 je SURS na področju gozdnih računov dokončal in objavil prve rezultate pilotnega projekta, ki je bil izveden v sodelovanju z zunanjimi strokovnimi institucijami (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Gozdarski inštitut, Zavod za gozdove). Na podlagi na novo identificiranih administrativnih virov podatkov, so bili tako prvič pripravljeni in objavljeni podatki o količini in vrednosti površine gozdov ter drugih gozdnih in preostalih zemljišč, poraslih z drevjem, o količini in vrednosti lesnih zalog v gozdovih in na drugih gozdnih ter preostalih zemljiščih, poraslih z drevjem, o vrednosti gozdarske dejavnosti, o vrednosti gozdarske dejavnosti po tipih proizvodnje, o vrednosti inputa in outputa nepredelanih lesnih proizvodov ter o razpoložljivosti nepredelanih lesnih proizvodov za obdobje 2012–2015.

Na podlagi podatkov s področja statistik gozdarstva je SURS v letu 2017 pripravil ob mednarodnem dnevu gozdov ter ob evropskem tednu gozdov posebni objavi, ki sta na zanimiv način opozorili na velik energetskega pomen gozdnih virov v luči trajnostne rabe lesa ter osvetlili posebnosti slovenskih gozdov ter evropske in globalne vidike pomena gozdov in dreves v kontekstu blaženja podnebnih sprememb.

Delež bruto dodane vrednosti gozdarstva v bruto domačem proizvodu se je v letu 2016 v primerjavi z letom 2015 povečal za 0,1 odstotne točke in je znašal 0,7 % BDP; faktorski dohodek na zaposlenega je bil v primerjavi s prejšnjim letom višji za 41 % in je znašal 44.270 EUR na zaposlenega. Vrednost proizvodnje je bila višja zaradi občutno večje proizvodnje gozdarskih proizvodov (85 %) ter gozdarskih storitev (15 %); manj ugodne vremenske razmere ter obsežnejša sanacija poškodovanih gozdov zaradi namnožitve podlubnikov (nadaljevala se je po letu 2015) so vplivale tudi na intenzivnejše opravljanje gozdarskih storitev. V strukturi vrednosti gozdarskih proizvodov sta najvišja deleža v 2016 predstavljala vrednost naravnega prirastka lesa (stoječega lesa) v gospodarskih gozdovih (48 %) ter hlodovine (38 %).¹⁹

¹⁶ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7150>

¹⁷ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7086>

¹⁸ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7026>

¹⁹ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6996>

Izboljševanje kakovosti statistike ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK) in medinstitucionalno sodelovanje

Ekonomski računi za kmetijstvo in prva ter druga ocena realnega dohodka iz kmetijstva so bili v 2017 pripravljeni in objavljeni po načrtu. SURS je v letu 2017 začel pripravljati vse potrebno za projekt tehnične posodobitve postopkov za izvajanje statistike ekonomskih računov za kmetijstvo s ciljem, da se doseže večja preglednost postopkov izvajanja raziskovanja.

Eurostat se je v 2016 lotil aktivnosti, ki jih je priporočilo Evropsko računsko sodišče in ki bi v prihodnje pripomogle k izboljšanju kakovosti podatkov na evropski ravni. SURS je v 2017 pripravil in poslal Eurostatu podroben metodološki pregled virov in izračunov, vključenih v ERK, še za del, ki se nanaša na delovno silo kot pomemben dejavnik pri izračunavanju dohodkovnih kazalnikov v kmetijstvu. SURS je sodeloval z Eurostatom pri testiranju na novo oblikovane predloge za poročilo o kakovosti. Izsledki testiranja bodo predstavljeni na začetku leta 2018. Eurostat bo v vprašalnik vpisane odgovore preučil (vprašalnik se je nanašal na pripravo in uporabo prve in druge ocene realnega dohodka) in ugotovitve predstavil državam predvidoma februarja 2018. Eurostat proučuje tudi možnosti, da bi ERK nadgradil z dodatnimi moduli. Eden od modulov, za katerega je bila izvedena študija, bi bilo lahko vrednotenje ekonomske vrednosti javnih dobrin v kmetijstvu (določene informacije za omenjeno študijo je sporočil tudi SURS). V marcu 2017 je v Sarajevu potekala konferenca o uradni statistiki, ICOS2017, z naslovom *Priložnosti in prihodnje poti*. SURS je pripravil in predstavil prispevek Ekonomski računi kot orodje kmetijske politike.

SURS je sodeloval v *Nadzornem odboru Programa za razvoj podeželja Republike Slovenija 2014–2020* v katerem je med drugim potrjeval poročila o napredku po posameznih letih. Sodelovanje z MKGP je potekalo tudi v okviru *Komisije za vodenje knjigovodstva na kmetijah (FADN)*.

Ocenjujemo, da bo faktorski dohodek v kmetijstvu (ta obsega neto dodano vrednost, od katere so odšteti drugi davki na proizvodnjo in h kateri so prištete druge subvencije na proizvodnjo) v letu 2017 za 15 % nižji kot pred enim letom. Na znižanje faktorskega dohodka naj bi vplivala predvsem nižja vrednost kmetijske proizvodnje in predpostavka, da ostajajo subvencije na ravni prejšnjega leta. Faktorski dohodek na polnovredno delovno moč naj bi bil nižji za 13 %; vzrok za to je bila nekoliko manjša zaposlenost.²⁰

Zagotavljanje podatkov o stopnji samooskrbe

SURS pri pripravi bilanc proizvodnje in potrošnje kmetijskih proizvodov tesno sodeluje z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter s Kmetijskim inštitutom. V 2017 je pripravil in objavil začasne in končne koledarske bilance za žito, meso, jajca, krompir, zelenjavo, sladkor, riž in sadje ter bilanco za vino za tržno leto. Na podlagi bilanc so bile izračunane stopnje samooskrbe.

Posebno nizko stopnjo samooskrbe so v letu 2016 izkazovale bilance zelenjave, svežega sadja in krompirja; pri zelenjavi je znašala 42 %, pri svežem sadju 44 %, pri krompirju pa 55 %.

Po statističnih podatkih je v Sloveniji domača proizvodnja žit v letu 2016 dosegla skoraj 640.000 ton, domača potrošnja pa okrog 860.000 ton, zato je stopnja samooskrbe dosegla 74 %. Proizvodnja svežega sadja je v tem letu znašala 91.000 ton, domača potrošnja pa skoraj 210.000 ton. Prebivalec Slovenije je v letu 2016 porabil za prehrano največ žit (122 kg), porabil pa je tudi 113 kg zelenjave in 72 kg svežega sadja.²¹

²⁰ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7111>

²¹ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7069>, <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7139>

2.3 Osnovne statistike

2.3.1 Poslovno področje

Po večletnem delu za prenovo in pripravo novega zakonodajnega okvira za področje poslovnih statistik je bil predlog nove osnovne uredbe v septembru 2017 – s prvo obravnavo na Svetu EU – dan v zakonodajni postopek. Ta postopek naj bi se končal do konca leta 2020.

Kratkoročne poslovne statistike

V okviru kratkoročnih poslovnih statistik je SURS tudi zaradi priprave nove zakonodaje in izpolnjevanja s tem povezanih metodoloških zahtev zelo aktivno sodeloval v pilotnih delovnih skupinah na ravni EU. Poudarek je bil predvsem na poenotenju nekaterih definicij, na vsebinski opredelitvi novih kazalnikov, na razrešitvi metodoloških dilem glede koncepta tržnosti, na zbiranju podatkov o podizvajalcih in še na nekaterih drugih zadevah.

V decembru 2016 je bila prodaja v trgovini na drobno za 17,3 % višja od povprečne mesečne prodaje v tem letu ter za 3,7 % višja od prodaje v decembru 2015.²²

Na področju statistike industrije je v letu 2017 potekal mednarodni projekt, ki je zajemal prenovo letnega statističnega raziskovanja Industrijska proizvodnja. Prenovljeno je bilo s treh vidikov, in sicer z vidika zbiranja podatkov, z vidika izpolnjevanja potreb uporabnikov po teh podatkih (preučile so se možnosti, da bi se stopnja zaščite objavljenih podatkov zmanjšala) in z vidika obremenitve poročevalskih enot s poročanjem (preučile so se možnosti uporabe različnih administrativnih virov podatkov, s čimer bi se te obremenitve lahko zmanjšale). Rezultati: v raziskovanju za referenčno leto 2017 bo SURS prešel na elektronsko zbiranje letnih podatkov o industrijski proizvodnji; z znižanjem stopnje zaščitenih podatkov za približno 10 odstotnih točk bo uporabnikom na voljo več informacij; pri naslednji pripravi izbora enot za to raziskovanje se bodo upoštevali dodatni parametri, s čimer bodo razbremenjene najmanjše enote.

V februarju 2017 je SURS izdal promocijsko publikacijo *Naš mali avto: avtomobilska industrija*²³. V njej so zbrani številni statistični podatki s tega področja statistike v povezavi s podatki s področij statistike transporta, cen, zunanje trgovine, trgovine, nacionalnih računov ter okoljskih statistik. Publikacija tako prikazuje življenjsko pot osebnega avtomobila od njegove izdelave v proizvodnem obratu do statusa izrabljenega avtomobila in njegove morebitne predelave.

Na področju statistike trgovine in storitvenih dejavnosti se je v okviru novega mednarodnega projekta nadaljevalo delo, povezano z vzpostavitvijo indeksa obsega storitvenih dejavnosti in z vključitvijo novih storitvenih dejavnosti v obstoječe izračune kratkoročnih kazalnikov (te dejavnosti so: poslovanje z nepremičninami, dajanje v najem in zakup ter dejavnost oskrbe stavb in okolice). Podatki za nove dejavnosti bodo na voljo od leta 2015 naprej. Pripravile so se tudi nove časovne vrste za področje trgovina – skupaj ter ločeno za pravne in računovodske dejavnosti ter podjetniško in poslovno svetovanje za leta od 2000 naprej – in izračunali tudi realni indeksi za trgovino na debelo za leta od 2010 naprej.

²² <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7100>

²³ http://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/9417/avtomobilska_industrija.pdf

Konec leta 2017 smo izdali tudi posebno objavo s tega vsebinskega področja z naslovom *Decembrska nakupovalna mrzlica*²⁴. V njej so bili podrobno predstavljeni decembrska prodaja v Sloveniji, podatki o uvozu izdelkov, primernih za darila, in prazničnih izdelkov, podatki o decembrski potrošnji v gostinskih obratih, podatki o praznični obiskanosti mestnih jeder ter o izplačanih božičnicah.

Na področju statistike poslovnih tendenc in mnenja potrošnikov je bil za predstavitev na delavnici o mnenju potrošnikov in poslovnih tendencah, ki sta jo skupaj organizirala OECD in Komisija EU, analiziran vpliv političnih in drugih pomembnejših dogodkov na mnenje potrošnikov v Sloveniji. Ugotovljeno je bilo, da volitve pozitivno vplivajo na kazalnik zaupanja potrošnikov, vendar je ta vpliv kratkotrajen. Tudi večji protesti proti politični korupciji konec leta 2012 in na začetku 2013 so na ta kazalnik vplivali pozitivno. Med migrantsko krizo konec 2015 in na začetku 2016 pa se je vrednost kazalnika razpoloženje potrošnikov znižala. Omenjeni dogodki vplivajo le na razpoloženje potrošnikov, ne pa kasneje tudi na njihovo dejansko potrošnjo.

Kazalnik zaupanja potrošnikov je konec leta 2017 dosegal najvišje vrednosti v celotnem obdobju, odkar ga spremljamo (od leta 1996). Vrednost kazalnika je bila prvič pozitivna, kar pomeni, da je v Sloveniji trenutno več potrošnikov optimističnih kot pesimističnih.²⁵

Strukturne poslovne statistike

V letu 2017 je SURS pri objavi začasnih podatkov o strukturi statistiki podjetij upošteval dodatne administrativne vire (davek od dobička pravnih oseb). Zaradi zgodnejše razpoložljivosti nekaterih administrativnih virov so bili podatki s tega področja objavljeni že konec junija, kar je 4 mesece prej, kot so bili v preteklih letih. Objavljeni so bili osnovni podatki o poslovanju podjetij, razčlenjeni po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD) in tudi po velikosti podjetij (glede na število zaposlenih). Na področju poslovnih storitev je SURS v letu 2017 v omenjeno raziskovanje vključil le podjetja z vsaj 20 zaposlenimi in s tem razbremenil mala podjetja.

Med vsemi opazovanimi podjetji je bilo kar 95 % mikropodjetij, tj. podjetij z manj kot 10 osebami, ki delajo. V 2016 so ta podjetja ustvarila 19,1 milijarde evrov prihodka od prodaje, kar je 22 % celotnega prihodka od prodaje (enako kot v 2015).²⁶

Statistični poslovni register

Na ravni evropskega statističnega sistema poteka poseben projekt (t. i. *ESS.VIP ESBR*), katerega cilj je izboljšanje učinkovitosti evropskega sistema interoperabilnih statističnih poslovnih registrov. Predviden je razvoj poslovne arhitekture in interoperabilnega okvira (vključeval bo tako nacionalne statistične poslovne registre kot tudi EGR), kar bo omogočilo, da bodo statistični poslovni registri postali ogrodje pri pripravi poslovnih statistik in s tem omogočili izboljšanje skladnosti statistik s tega področja.

V letu 2016 je v Sloveniji poslovalo 196.072 podjetij. Zaposlovala so 858.203 oseb in ustvarila 98.574 milijonov EUR prihodka.²⁷

²⁴ <http://www.stat.si/StatWeb/PDF/PrikaziPDF.aspx?id=7100&lang=sl>

²⁵ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7161>

²⁶ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6744>

²⁷ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7063>

Mednarodna menjava blaga

Na področju mednarodne menjave blaga je v teku projekt modernizacije Intrastata (raziskovanje o blagovni menjavi med državami članicami EU). Cilji tega projekta – poleg zmanjšanja administrativnih bremen – so: omogočiti fleksibilnost pri podatkovnih virih in metodah zbiranja, pripraviti statistike mednarodne menjave blaga na izzive, ki jih prinaša globalizacija, ter ob tem ohraniti dosedanje raven kakovosti podatkov. Delo povezano s tem projektom bo potekalo pet let in je organizirano v obliki delovnih paketov. Delovni paketi zajemajo fazo razvitja in združujejo ključne elemente, ki zahtevajo skupna dogovorjena merila. Delovni paketi, povezani z implementacijo, pokrivajo nacionalno implementacijo ciljev. Dva horizontalna paketa pa sta namenjena usklajeni komunikaciji in evalvaciji projekta. Delo v letu 2017 se je navezovalo na vse delovne pakete. Poudarek je bil na pripravi zakonodaje, določitvi osnov o izmenjavi mikro podatkov (tudi določil, povezanih z zaupnostjo in varnostjo izmenjanih podatkov) ter na zmanjšanju administrativnih bremen.

Na področju mednarodne menjave blaga je SURS pripravil metodološko poročilo o zbiranju spremenljivke o poreklu blaga, ki se je pripravljalo v okviru projektne naloge, za katero so bila pridobljena nevračljiva donacijska sredstva (grant) na tem področju. V okviru te naloge so bile pripravljene tudi prilagoditve (na primer vpeljava šifranta klasifikacije proizvodov po dejavnosti – CPA).

Rast v blagovni menjavi s tujino se je nadaljevala tudi v letu 2017. Izvoz v letu 2017 je bil od izvoza v letu 2016 višji za 13,1 % (znašal je 28,2 milijarde EUR), uvoz v letu 2017 pa od uvoza v letu 2016 za 14,2 % (znašal je 27,5 milijarde EUR).²⁸

Raziskava Banke Slovenije o dostopu podjetij do financiranja

BS je tudi v 2017 izvedla anketo o dostopu podjetij do financiranja. Z namenom zmanjšanja poročevalskega bremena je ta potekala drugič zapored v sodelovanju s SID banko. Anketa BS omogoča vpogled v razpoložljivost finančnih virov z vidika podjetij. Rezultati analize za leto 2016 so bili predstavljeni na spletni strani BS, kot prispevek v publikaciji Gospodarska in finančna gibanja Banke Slovenije in kot članek v Bančnem vestniku.

Raziskovanje, razvoj in inovacije

Hkrati z redno izvedbo raziskovanja Raziskovalno-razvojna dejavnost (RRD) v Sloveniji smo v letu 2017 kot del prenove raziskovanja pripravili vse potrebno za prehod na elektronsko zbiranje podatkov v letu 2018. V letu 2017 smo zbrali, obdelali in objavili podatke za leto 2016 (sredstva, namenjena RRD, so se glede na leto 2015 zmanjšala; v absolutnem znesku je bilo zmanjšanje bruto domačih izdatkov za RRD najizrazitejše v poslovnem sektorju). Objavili smo tudi podatke o državnih proračunskih sredstvih za RRD (struktura po sektorjih kaže, da je bilo 91 % sredstev usmerjenih v izvajanje RRD v državnem in visokošolskem sektorju).

Slovenija je v 2016 porabila za raziskovalno-razvojno dejavnost 809,2 milijona EUR ali 2,0 % BDP. Državna proračunska sredstva za RRD so se po večletnem padanju nekoliko povečala in so znašala 162,8 milijona EUR.²⁹

²⁸ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7227>

²⁹ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7059>

Podatke za raziskovanje Inovacijska dejavnost v industriji in izbranih storitvenih dejavnostih (za referenčno obdobje 2014–2016) smo v drugi polovici leta 2017 začeli zbirati elektronsko. Vprašalnik za omenjeno raziskovanje temelji na predhodno mednarodno usklajenem vprašalniku CIS 2014–2016. Podatki bodo objavljeni predvidoma v aprilu 2018. Hkrati pomembno sodelujemo pri pripravi vprašalnika CIS 2016–18 in v zvezi s tem smo v jeseni 2017 izvedli kognitivno testiranje vprašanj iz tega vprašalnika.

V okviru statistike RRD in inovacij smo se v letu 2017 prijavi za pridobitev nevračljivih donacijskih sredstev (grant), namenjenih za izvedbo projektne naloge z naslovom *Statistics on research & development and innovation in 2018 (CIS 2018)*, katere cilj je zvišati učinkovitost statističnega procesa ter zagotoviti podatke o podjetjih na ključnih področjih. Naloge v okviru tega projekta se navezujejo na izvedbo raziskovanja CIS 2018, in sicer bodo v okviru izvedbe raziskovanja o inovacijski dejavnosti (ki bo potekala v letu 2019) dodane nekatere nove vsebine (moduli) ter povezava in analiza podatkov o inovacijski dejavnosti s strukturnimi poslovnimi statistikami. Projekt bo trajal dve leti in pol.

Vzpostavitev enotnega elektronskega sporočanja podatkov o prihodih in prenočitvah turistov

SURS je tudi v letu 2017 aktivno sodeloval v delovni skupini (skupaj z Ministrstvom za notranje zadeve – Policijo, z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo in z AJPes) za vzpostavitev registra turističnih nastanitvenih obratov (RNO) in enotnega elektronskega sporočanja podatkov o prihodih in prenočitvah turistov prek aplikacije eTurizem. Register nastanitvenih obratov in aplikacija eTurizem sta bila vzpostavljena 1. decembra 2017. Pred tem je SURS skupaj z Ajpesom in MNZ – Policijo dobro seznanil izvajalce nastanitvenih dejavnosti z omenjenimi novostmi (v zvezi z registracijo njihovih nastanitvenih obratov, z novim sistemom elektronskega sporočanja podatkov o gostih ter o novem načinu mesečnega sporočanja podatkov o prodanih kapacitetah). Izvedli smo 31 posvetov po celi Sloveniji, udeležilo pa se jih je skupno okrog 1.700 slušateljev.

V letu 2017 so v turističnih nastanitvenih obratih zabeležili rekordno število prihodov in prenočitev turistov: 4,7 milijona prihodov turistov in skoraj 12 milijonov turističnih prenočitev. Tujci turisti so ustvarili 3,4 milijona prihodov in 8 milijonov turističnih prenočitev, domači turisti pa 1,3 milijona prihodov ter 3,9 milijona turističnih prenočitev³⁰.

Izid promocijske publikacije Povsod je lepo ... Turisti in turizem v številkah

V publikaciji z gornjim naslovom, sestavljeni iz treh razdelkov, smo na preprost in vsem razumljiv način predstavili najosnovnejše značilnosti slovenskega turizma. V prvem razdelku smo prikazali nekaj osnovnih števil o prihodih in prenočitvah turistov (domačih in tujih), o nastanitvenih zmogljivostih v Sloveniji in o glavnih značilnostih potovanj tujih turistov. V drugem delu smo skušali odgovoriti, kam odhajamo na turistična potovanja prebivalci Slovenije, kdaj in za koliko časa, kako in s kakšnim namenom ter koliko denarja porabimo za to. V tretjem delu pa je turizem obravnavan z vidika slovenskega gospodarstva³¹.

Različnim dogodkom ob svetovnem dnevu turizma 2017 (27. septembra), katerega vodilna misel je bila Trajnostni turizem – orodje za razvoj, se je SURS pridružil z izdajo posebne statistične objave³².

³⁰ <http://www.stat.si/statweb/News/Index/7215>

³¹ http://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/g602/povsod_je_lepo.pdf

³² <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6919>

Aprila 2017 smo objavili rezultate raziskovanja o tujih potnikih, ki so odšli iz Slovenije čez cestne mejne prehode s Hrvaško³³.

Prebivalci Slovenije smo se v 2016 odpravili na skoraj 4,6 mio. turističnih potovanj, od tega je bilo 89 % zasebnih in 11 % poslovnih potovanj. Cilj večine zasebnih (60 %) in večine poslovnih potovanj (81 %) je bila tujina. Ciljna država dveh tretjin vseh zasebnih potovanj v tujino je bila Hrvaška, glavna ciljna država poslovnih potovanj pa je bila Nemčija (pri 15 % vseh poslovnih potovanj v tujino).

Statistike o uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT)

Izvedli smo letni raziskovanji Uporaba IKT v gospodinjstvih in pri posameznikih in Uporaba IKT v podjetjih. V prvem je bil v 2017 poudarek na kazalnikih o spletnem nakupovanju, v drugem pa na prodaji podjetij prek digitalnih platform (e-tržnic) in na težavah pri spletni prodaji v druge države članice EU.

Nadaljevali smo aktivnosti v Eurostatovem projektu Razvoj in testiranje vprašanj IKT (oblikovali in testirali so se kazalniki o obsegu analize masivnih podatkov in e-trgovanja, o namenih uporabe mobilnega interneta ter kazalniki za spremljanje razvoja sodelovalnega gospodarstva).

Izvedli smo pilotno raziskovanje, na podlagi katerega smo skušali ugotoviti, ali je spletno anketiranje primerno za pridobitev podatkov za raziskovanje Uporaba IKT v gospodinjstvih in pri posameznikih. Ena od prednosti spletnega anketiranja je, da omogoča, da osebe vprašalnik izpolnijo kadarkoli in kjerkoli.

Pripravili smo dve posebni objavi: v februarju ob dnevu varne uporabe interneta³⁴ in v maju ob svetovnem dnevu telekomunikacij in informacijske družbe³⁵.

Sodelovali smo tudi na 24. konferenci *Dnevi slovenske informatike* v Portorožu, s prispevkom Digitalna preobrazba podjetij³⁶. Z vsebinsko podobnim prispevkom (v angleščini) se je SURS predstavil tudi na 30. konferenci *eCONFERENCE*³⁷ na Bledu. V prvem je bil poudarek na prikazu t. i. digitalnega indeksa v Sloveniji, v drugem pa v celotni EU.

Za kakšne namene uporabljajo 16-74-letniki pametne telefone Slovenija, 2017

V: SURS

© SURS

³³ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6607>, <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/Ekonomsko.asp>

³⁴ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6478>

³⁵ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6667>

³⁶ http://dsi2017.dsi-konferenca.si/upload/predstavitve/G_Zupan.pdf

³⁷ <http://bledconference.org/archive/2017/>

2.3.2 Ljudje in družba

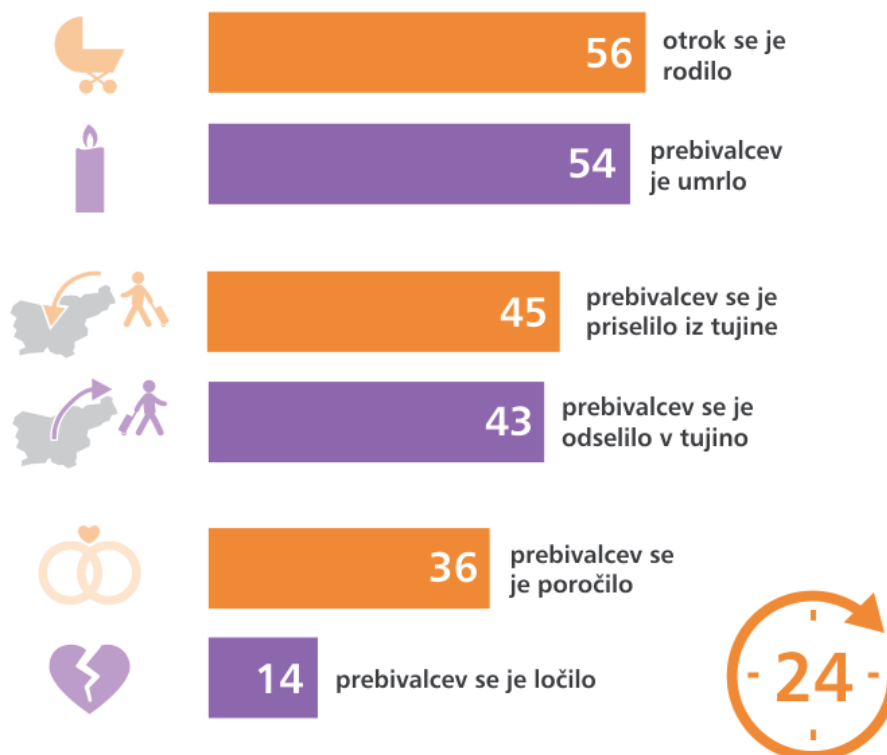
Dopolnitev vsebin o prebivalstvu

Četrtna raziskovanja o prebivalstvu smo dopolnili s podatki o tipu gospodinjstva (zaradi potreb statističnega procesa in ker se statistični podatki o prebivalstvu iz teh raziskovanj prevzemajo za uporabo v drugih raziskovanjih). V skladu z novo evropsko uredbo o statističnih raziskovanjih za osebe (ta uredba se pripravlja) so opazovana enota teh raziskovanj samo osebe, ki živijo v zasebnih gospodinjstvih. Osebe, ki bivajo v t. i. skupinskih gospodinjstvih (to so npr. domovi za starostnike, socialnovarstveni zavodi, dijaški in študentski domovi, samostani) so tako izločene iz vzorčnega okvira. Na podlagi posebej za ta namen pripravljene klasifikacije institucionalnih nastanitev smo določili naslove prebivališč, na katerih prebivajo. Na teh naslovih, ki se osvežujejo četrtno, živita nekaj manj kot 2 % prebivalcev.

Starostno standardizirana skupna umrljivost se je po občinah v letu 2016 gibala od 6 do 20 na 1000 prebivalcev, v program Zora se je odzvalo od 45 do 82 % žensk, v Program Sviti se je odzvalo od 41 do 73 % moških in žensk ciljne populacije. Novi primeri raka so se po občinah pojavljali v razponu od 1,7 do 8,3 na 1000 prebivalcev.

Kaj se je v Sloveniji v 2016 zgodilo povprečno v enem dnevu?

Vir: SURS

©SURS

Objave o aktivnem prebivalstvu

Poleg rednih objav o aktivnem in neaktivnem prebivalstvu smo v 2017 objavili (v podatkovni bazi SI-STAT) še podatke, povezane s prehodi med različnimi statusi aktivnosti na trgu dela (npr. podatke, povezane s prehodom iz brezposelnosti v delovno aktivnost, iz delovne aktivnosti v neaktivnost), in sicer četrletne podatke za leta od 2010 dalje.

Zbiranje podatkov o prostih delovnih mestih

Na področju prostih delovnih mest je SURS tudi v letu 2017 sodeloval pri mednarodnem projektu *ESSnet Big Data*. Optimiziral je postopke za spletno strganje nestrukturiranih podatkov o objavljenih prostih delovnih mestih s spletnih strani podjetij. S podatkovnim rudarjenjem (data mining) skušamo zaznati, ali gre za »reklamni« oglas ali za dejansko objavo prostega delovnega mesta. Tako zbrani podatki bodo omogočali izračunavanje dodatnih hitrih ocen o povpraševanju po novi delovni sili.

Racionalizacija izvajanja raziskovanj o plačah, strukturi delovnega časa in stroških dela

V 2017 je SURS prenovil in izboljšal standardne postopke obdelave podatkov za statistično raziskovanje Mesečno poročilo o izplačanih plačah pri pravnih osebah – Obrazec 1-ZAP/M ter začel objavljati podatke o plačah oseb, zaposlenih pri pravnih osebah, ki niso proračunski porabniki, glede na vrsto pogodbe (kolektivna ali individualna pogodba); do vključno decembra 2016 je te podatke objavljala AJ PES.

SURS je v letu 2017 s FURS sklenil dogovor o posredovanju podatkov iz obračuna davčnih odtegljajev od dohodkov iz delovnega razmerja (obrazec REK-1) in individualnega REK za vse vrste dohodkov (obrazec iREK). Ob tem je v okviru projekta, financiranega iz evropskih sredstev, še naprej preučeval, ali bi bilo te podatke mogoče uporabiti v obstoječih statističnih raziskovanjih o plačah; aktivnosti s tega področja se bodo izvajale tudi v letu 2018.

V letu 2017 je SURS izvedel raziskovanje Stroški dela in raziskovanje Struktura delovnega časa, obe za referenčno leto 2016. Zaradi razbremenitve poročevalskih enot in stroškovne racionalizacije so se podatki za obe omenjeni raziskovanji zbrali hkrati, s skupnim vprašalnikom. Podatki so se zbirali z elektronskim vprašalnikom prek spletnega portala AJ PES (od junija do septembra 2017).

Za potrebe letnega usklajevanja plač (prejemkov) in pokojnin uradnikov v institucijah EU smo preračunali podatke o gibanju bruto in neto prejemkov javnih uslužbencev v institucionalnem podsektorju centralne ravni države v Sloveniji.

Za spremljanje ukrepov politike trga dela v Sloveniji smo tudi v letu 2017 pripravili za OECD podatke o davčno-socialnem sistemu v Sloveniji, na podlagi katerih se izračunavajo različni kazalniki³⁸. Nekatere kazalnike spodbud za delo³⁹ za leto 2016 smo po metodologiji OECD izračunali sami (davčna obremenitev stroškov dela, past brezposelnosti in past nizkih plač).

Merjenje porazdelitve dohodka, porabe in premoženja

SURS se je v letu 2017 vključil v strokovno skupino OECD/EUROSTAT za merjenje skupne porazdelitve dohodka, porabe in/ali premoženja. Pomembnost tovrstnih analiz poudarjajo tudi različni dokumenti (Stiglitz-Sen-Fitoussi, GDP and beyond, DGINS 2016, EU – evropski semester – steber socialnih pravic EU). Vse dajejo prednost merjenju ekonomske blaginje; to je večdimenzionalni koncept, katerega komponente statistično spremljamo večinoma ločeno (dohodek, potrošnja in premoženje), vendar so med seboj povezane. Poskusno smo povezali podatke o dohodkih in vrednosti nepremičnega premoženja (najpomembnejša komponenta so stanovanja) in oblikovali podatkovno bazo, ki bo

³⁸ <http://www.oecd.org/els/soc/benefits-and-wages.htm>

³⁹ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6694>

omogočala nadaljnje poglobljene analize teh pojavov. Izsledke primerjave med dohodkom in vrednostjo nepremičnin smo predstavili na konferenci UNECE o merjenju revščine in neenakosti septembra 2017 v Budvi.

Dostopnost do storitev (EU-SILC)

Glavnim spremenljivkam raziskovanja Življenjski pogoji (EU-SILC) se vsako leto doda poseben sklop vprašanj, t. i. priložnostni modul, z namenom, da se o posamezni temi pridobijo podrobnejši podatki, ki še natančneje osvetlijo življenjske pogoje prebivalcev, in da se omogoči poglobljena analiza socialne vključenosti/izključenosti. V letu 2017 smo objavili obširne podatke iz priložnostnega modula o dostopnosti do storitev: otroškega varstva, formalnega izobraževanja, vseživljenjskega učenja, zdravstvenih storitev in oskrbe na domu.

V letu 2016 stroški podaljšanega bivanja in/ali druge oblike organiziranega otroškega varstva niso predstavljali velikega bremena za gospodinjstva (vsako tretje gospodinjstvo je te stroške plačevalo brez težav). Petina gospodinjstev je stroške formalnega izobraževanja plačevala lahko oz. zelo lahko. Več kot polovica gospodinjstev je plačevala oz. doplačevala za zdravstvene storitve. V 6 % gospodinjstev so potrebovali formalno oskrbo na domu (zdravstveno nego in/ali socialno oskrbo na domu).

Testiranje vprašanj o oviranosti (GALI) v okviru raziskovanja EU-SILC

Podatke o najzahtevnejši vsebini s področja zdravja, tj. o oviranosti pri običajnih aktivnostih zaradi zdravstvenih težav (spremenljivka GALI) je SURS v okviru raziskovanja Življenjski pogoji (EU-SILC) zbral na dva različna načina. Analiza odgovorov je pokazala, da je delež oviranih pri spremenljivki (izmerjen po priporočilu Eurostata z enim vprašanjem), ki se je uporabljala doslej, dvakrat višji kot pri novi različici spremenljivke (izmerjen s tremi vprašanji). Do tako velike razlike prihaja, ker respondenti obstoječo različico (izmerjeno z enim vprašanjem) razumejo tako, da v odgovoru upoštevajo tudi kratkotrajno oviranost, čeprav želimo s spremenljivko meriti le dolgotrajno oviranost.

Sprememba oblike vprašanj bi vplivala na vrednost kazalnika zdrava leta življenja, ki ga izračunavajo na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (NIJZ), in bi povzročila prelom v časovni vrsti. Da se z odločitvijo ne bi prenažgali, smo se skupaj s strokovnjaki z NIJZ odločili, da bomo pri izvedbi raziskovanja Življenjski pogoji v letu 2018 omenjeno vsebino še enkrat izmerili na oba načina. Dokončno odločitev o spremembi vprašanja bomo sprejeli po analizi rezultatov dveh zaporednih let. Za stališče smo zaprosili tudi Eurostat, saj je spremenljivka GALI ena osnovnih socialnih spremenljivk, ki se bo po sprejetju krovne uredbe o statističnih raziskovanjih za osebe zbirala po enaki metodologiji tudi v raziskovanjih EHIS, LFS in TUS.

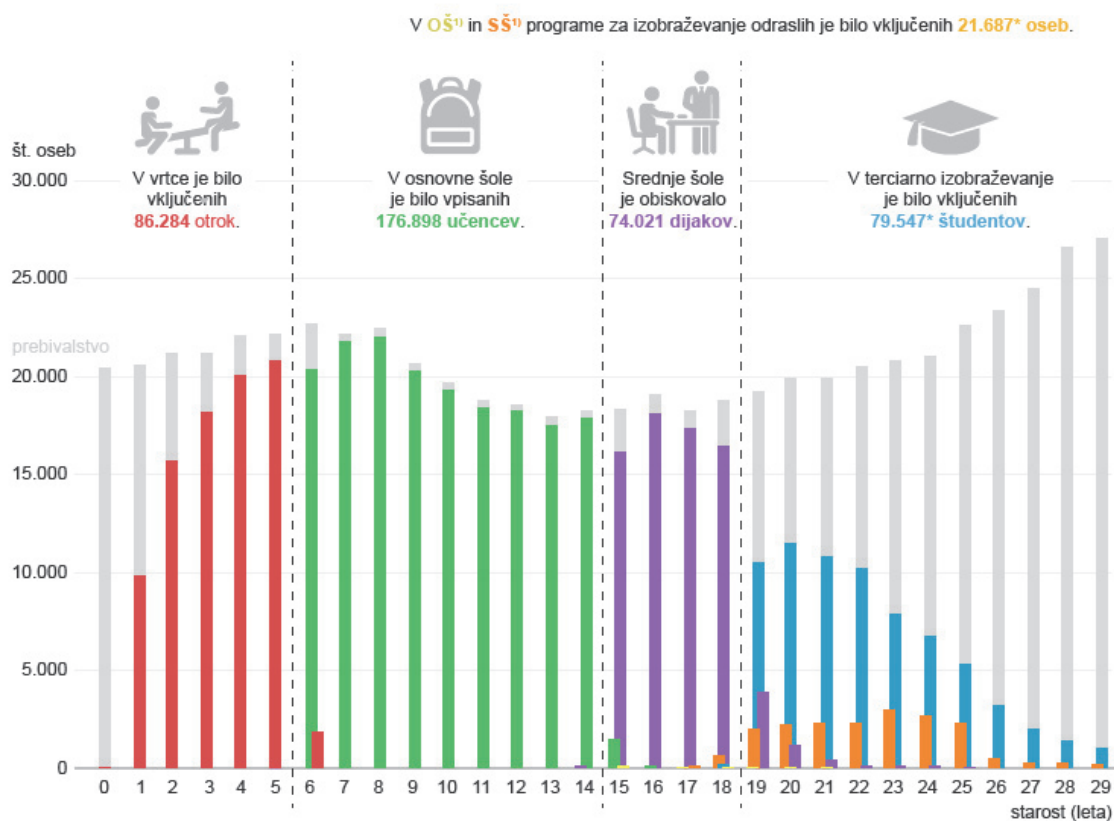
Od vključenosti v vrtec do terciarnega izobraževanja

Nabor podatkov s področja izobraževanja je zelo širok. Za večino raziskovanj jih črpamo iz administrativnih virov. V letu 2017 smo jih začeli uspešno črpati iz takih virov tudi za raziskovanje o zaposlenih v formalnem izobraževanju, in sicer iz administrativnih virov ISPAP in SRDAP. S tem je bilo doseženo dvoje: poročevalske enote so bile nekoliko razbremenjene, za SURS pa so se nekoliko zmanjšali stroški.

Slovenija je v letu 2017 dosegla dva od ključnih ciljev strategije Evropa 2020, kjer so tudi cilji s področja izobraževanja zelo jasno zastavljeni. Delež mladih (30–34 let), ki ima doseženo terciarno izobrazbo, je bil v letu 2016 44 % (pred desetimi leti je znašal 25 %) – pri ženskah je bil delež 55 % in pri moških 33 %. To pomeni, da smo pri ženskah cilj strategije Evropa 2020 (povečati delež terciarno izobraženih med prebivalci, starimi 30–34 let, na 40 %) že krepko presegle.⁴⁰ Drugi cilj smo dosegli z nizko stopnjo zgodnjega opuščanja šolanja, ki je v letu 2016 znašal 5 %.

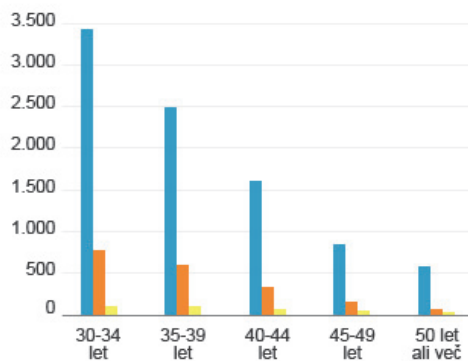
Vključeni v formalno izobraževanje, Slovenija, 2016/17

Število oseb znotraj posamezne starostne skupine

* Skoraj 9.000 študentov in več kot 2.300 udeležencev izobraževanja odraslih je bilo starih najmanj 30 let.

¹⁾ podatki za šolsko leto 2015/16
Vir: SURS

© SURS

⁴⁰ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6698>

Izobraževanje odraslih ter nadaljnje izobraževanje in usposabljanje zaposlenih

Objavili smo rezultate dveh petletnih raziskovanj: iz Ankete o izobraževanju odraslih (AIO) in iz raziskovanja Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje zaposlenih (ŠOL-ZAP). Glavni namen prve omenjene ankete je predvsem zagotoviti uporabnikom podatke o tem, v kolikšni meri se odrasli vključujejo v katero koli obliko izobraževanja (formalno, neformalno in priložnostno), na kakšne načine pridobivajo znanje (metode, trajanje, način izvajanja, stroški) in kakšen je njihov odnos do izobraževanja.

V Sloveniji je bilo v letu 2016 v izobraževanje vključenih 47 % odraslih oseb, tj. oseb, starih od 18 do 69 let. Ugotavljamo, da vključenost v izobraževanje s starostjo upada ter da je pri vključevanju odraslih v izobraževanje pomemben dejavnik njihova do takrat dosežena izobrazba.

Raziskovanje o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju zaposlenih zajema ukrepe in aktivnosti, katerih glavni cilj je pridobiti novo znanje in veščine ali razviti in izpopolniti že obstoječe in ki jih svojim zaposlenim vsaj delno financira podjetje.

Delež podjetij, ki so omogočala vajeništvo, se je zelo povečal: v letu 2010 je bilo takih podjetij 8 %, v letu 2015 pa 32 %.

Izsledke raziskovanja smo predstavili kadrovskim direktorjem v okviru konference *Organizacijsko učenje in razvoj*, ki je potekala v Portorožu. Udeležba na konferenci je bila koristna z vidika promocije dejavnosti SURS. Podjetja so namreč lahko dobila vpogled v to, kaj je državni statistični urad izračunal na podlagi podatkov, ki so mu jih sporočila z vprašalnikom.

Kultura

Statistični podatki, ki smo jih objavili v letu 2017, so bili že pripravljeni na podlagi prenovljenih in združenih vprašalnikov ter prenovljene metodologije. Posledica omenjene prenove je prelom v časovni vrsti, zato podatki za leta pred prenovo ne bodo primerljivi s podatki, zbranimi po novem. Objavljeni podatki se nanašajo na leto 2016 in so še začasni (končni in podrobnejši podatki bodo objavljeni v februarju 2018).

Kulturni domovi, gledališča, operi in profesionalni orkestri ter zbori so v 2016 pripravili v svojih ustanovah 24.000 prireditev, ki si jih je ogledalo skoraj 4,1 milijona obiskovalcev. 52 % prireditev je bilo plod lastne produkcije in koprodukcije, preostalih 48 % pa je bilo gostujočih prireditev. V 2016 je vsako odsko prireditev obiskalo povprečno 169 oseb.

Na predlog Evropske komisije bo leto 2018 evropsko leto kulturne dediščine, in sicer z utemeljitvijo, da je kulturna dediščina ključna komponenta kulturne različnosti in medkulturnega dialoga v EU.

V letu 2017 smo začeli na področju statistike kulture vzpostavljati satelitske račune. Določili bomo metodološki okvir, ki naj bi bil v čim večji meri skladen z drugimi državami članicami EU in hkrati poenoten z nacionalnimi računi. Mednarodna priporočila so na tem področju še nedodelana. Preučiti je treba morebitne podatkovne vire ter pripraviti nabor kazalnikov; ti bodo objavljeni v letu 2018.

Izvedba anket s področja zdravja

NIJZ je spomladi 2017 končal terensko zbiranje podatkov v okviru *Nacionalne raziskave življenjskega sloga, stališč, zdravja in spolnosti II*, katere namen je spremljanje spolnega vedenja, vpliva življenjskega sloga in stališč do spolnosti na spolno vedenje in na spolno in reproduktivno zdravje odraslih prebivalcev.

Od marca 2017 NIJZ zbira z osebnim anketiranjem podatke v okviru Ankete o pogostosti uživanja živil in prehranskih navad med otroki in odraslimi Slovenije (EU-MENU Slovenija). Podatke zbira z vprašalnikom in s posebno aplikacijo, s katero se dvakrat beleži 24-urni priklic jedilnika preteklega dne (pri mladostnikih, odraslih in starejših osebah) oz. prehranski dnevnik preteklega dne (pri otrocih starih 3 mesece do 3 let, za katere odgovarjajo matere). Zbiranje podatkov na terenu se bo zaključilo konec februarja 2018.

V šolskih letih 2016/2017 in 2017/2018 je NIJZ nadaljeval Anketo o vrednotenju učinkovitosti ukrepa Shema šolskega sadja in zelenjave (SŠSZ) med učenci osnovnih šol, ki so v ukrep vključene.

V letu 2017 so bili obdelani in v prvi objavi predstavljeni javnosti podatki iz raziskovanja Z zdravjem povezan vedenjski slog odraslih prebivalcev Slovenije, ki ga je NIJZ v letu 2016 izvedel že petič.

V letu 2017 je NIJZ izvedel pilotno raziskovanje z naslovom Anketa o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog med splošno populacijo. Pred omenjenim pilotnim anketiranjem je bilo izvedeno tudi kognitivno testiranje določenih anketnih vprašanj, predvsem novih, tistih, ki v letih 2011–12 niso bila vključena v prvo različico anketnega vprašalnika, kvalitativno pa so preverili tudi razumevanje nekaterih ključnih vprašanj iz omenjenega vprašalnika. Zaradi občutljivosti vprašanj so bili nekateri kognitivni intervjuji izvedeni z osebnim intervjujem, nekateri pa s pomočjo spletne ankete. Sledila je izvedba pilotne ankete, tj. zbiranje podatkov na terenu, in sicer je bila izvedena v dveh delih: polovica oseb, izbranih v vzorec, je bila vabljen k izpolnjevanju spletne ankete, polovica pa k sodelovanju v osebnih anketah.

NIJZ je nadaljeval razvojno delo, povezano z anketno metodologijo, zlasti preučevanje vpliva kombiniranih načinov anketiranja. Vedno bolj se prepoznava tudi pomembnost kvalitativnega testiranja vprašalnikov, zato je bilo v letu 2017 izvedeno kognitivno testiranje določenih vprašanj iz Ankete o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog med splošno populacijo. Oktobra 2017 je NIJZ podpisal pogodbo z Eurostatom za izvedbo kvalitativnega in kvantitativnega testiranja dveh modulov (izkušnje pacientov in pozitivno duševno zdravje), ki se bosta potencialno uvrstila v prihodnje valove izvedbe European Health Interview Survey. Kvalitativno testiranje bo izvedeno s pomočjo kognitivnih intervjujev, kvantitativno pa v okviru izvedbe Ankete o zdravju in zdravstvenem varstvu 2019.

Večina odraslih prebivalcev Slovenije ne kadi. Kadi 23,1 % odraslih, to je okoli 317.000 prebivalcev, 25,6 % je nekdanjih kadilcev, 51,3 % pa jih ni nikoli kadilo. Kadi večji delež moških (25,2 %) kot žensk (20,9 %). Delež kadilcev se razlikuje tudi glede na starost in izobrazbo (kadi večji delež prebivalcev s srednješolsko izobrazbo v primerjavi z drugimi izobrazbenimi skupinami). Kajenje želi opustiti 65,2 % kadilcev.

Tekoče delo za državno statistiko in mednarodno poročanje

NIJZ je tudi v letu 2017 izvajal redne delovne naloge, povezane z raziskovanjem vzrokov smrti, z zdravstvenim stanjem in determinantami zdravja, z zdravstvenim varstvom prebivalcev, z lekarniško dejavnostjo, z izvajalci zdravstvene dejavnosti in z odsotnostjo z dela; vse naštet je namreč vir podatkov za državno statistiko in prav tako tudi za poročanje mednarodnim organizacijam (Eurostat, OECD, WHO ...). V letu 2017 je NIJZ Eurostatu prvič pilotno sporočil podatke o poklicnih boleznih za leta od 2013 do 2015, tudi metapodatke in podatke o referenčni populaciji.

Kriminaliteta

V drugi polovici leta 2017 se je SURS prijavil na razpis za mednarodni projekt *Testing and piloting survey on Gender-Based Violence* (Osebna varnost v zasebnem okolju). Namen pilotnega raziskovanja je testiranje in prevod vprašalnika o nasilju nad moškimi in ženskami na podlagi spola. Pri omenjenem projektu sodelujemo pri prevodu in pretestiranju prevedenega vprašalnika v obliki fokusne skupine in kognitivnega testiranja ter pri pilotni izvedbi omenjene ankete. Testiranje se bo izvajalo na vzorcu 1000 izbranih oseb, in sicer v jeseni 2018, zajemalo pa bo spolno nasilje na delovnem mestu, fizično in spolno nasilje partnerja, nekdanjega partnerja in nepartnerja, zalezovanje, nasilje v otroštvu ter splošno viktimizacijo. Projekt bo potekal do konca januarja 2019. Po pilotnem raziskovanju je predvidena tudi glavna anketa, katere namen bo pridobiti podatke za zagotovitev potreb po statističnih podatkih, ki izhajajo iz Zakona o ratifikaciji istanbulske konvencije in kazalnikov SDG.

Klasifikacije na področju socialnih statistik

V februarju 2017 je bila sprejeta Uredba o spremembah Uredbe o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja (Uradni list RS, št. 8/17), ki se je začela uporabljati 1. januarja 2018. S tem je bila prejšnja različica klasifikacije za razvrščanje aktivnosti in izidov izobraževanja in usposabljanja glede na področje izobraževanja, KLASIUS-P, nadomeščena z novo različico, KLASIUS-P-16. V klasifikaciji KLASIUS-P-16 sta koncept in struktura z naborom kategorij povzeta po novi mednarodni standardni klasifikaciji področij izobraževanja – ISCED-F 2013. SURS je na podlagi omenjene uredbe pripravil tudi nova metodološka pojasnila, MP-KLASIUS-2.1, jih medinstitucionalno uskladil ter tudi objavil. V letu 2017 so potekale raznovrstne aktivnosti, povezane z uvajanjem KLASIUS-P-16 v uporabo. Glavno opravilo je bilo prerazvrščanje obstoječih javno veljavnih izobraževalnih in študijskih programov v uradnih oz. administrativnih evidencah na MIZŠ. Te postopke so skladno s predhodnim dogovorom izvajale pristojne institucije (MIZŠ, NAKVIS, visokošolski zavodi) na podlagi teoretične povezovalne tabele, ki smo jo pripravili na SURS. Na podlagi omenjene uredbe je bil ustanovljen tudi skrbniški odbor KLASIUS; ta se je v letu 2017 sestal dvakrat in bo delo nadaljeval tudi v prihodnje.

Vsebine kodirnega seznama SKP-o8 oz. e-iskalnika SKP-o8 nismo posodabljali, saj smo bili delovno osredotočeni na aktivnosti, potrebne za uvajanje klasifikacije KLASIUS-P-16 v uporabo.

Skladno z utečeno prakso smo uporabnikom tudi v 2017 tekoče pomagali pri redni uporabi SKP-o8 in KLASIUS-a.

Banka Slovenije sodelovala v raziskavi ESCB o finančnih sredstvih in porabi sredstev gospodinjstev

BS je v letu 2017 v okviru raziskave ESCB o finančnih sredstvih in potrošnji gospodinjstev (HFCS), sodelovala z Ipsos, d. o. o., in sicer v pripravi na anketiranje; temu je sledilo anketiranje na terenu. Zbiranje podatkov se je zaradi poteka številnih drugih raziskav v Sloveniji, zaradi zahtevnosti vprašalnika in pomanjkanja anketarjev nekoliko zavleklo, a je bilo vseeno končano v rokih, ki jih je določila ECB. Opravljena je bila že prva faza čiščenja podatkov in urejanja baze.

2.3.3 Okoljske, kmetijske in druge področne statistike

V raziskovanju o odpadni vodi prešli na drug vir podatkov

Podatke o odpadni vodi in kanalizacijskih sistemih za raziskovanja VOD-K je SURS v 2017, potem ko je preučil podatke iz administrativnega vira, začel pridobivati na drugačen način. Tiskane vprašalnike, s katerimi je doslej zbiral te podatke, je opustil in podatke začel prevzemati iz administrativnega vira, iz baze IJSVO (Izvajalci javnih služb varstva okolja), katere skrbnik je Ministrstvo za okolje in prostor. S tem je razbremenil poročevalske enote in racionaliziral izvedbo raziskovanja.

V okviru raziskovanja o pitni vodi je SURS v letu 2017 posodobil dve tabeli s podatki o vodi, dobavljeni iz javnega vodovoda, po povodjih; dodano je bilo še eno porečje. Skladno s to spremembo so bili revidirani podatki za leta od 2007 do 2013.

Ob svetovnem dnevu voda je SURS pripravil tudi posebno objavo, v kateri je predstavil statistične podatke, ki razkrivajo, kako ravnamo z odpadno vodo, koliko vode prečistimo in na kakšen način jo prečistimo pred izpustom nazaj v okolje.

V letu 2016 je bilo v Sloveniji načrpanih za 1,1 % manj vode kot v letu 2015 oziroma najmanj v zadnjih štirih letih. Kar 99 % vode za javni vodovod se je načrpalo iz podzemnih voda, medtem ko se je za lastna zajetja večina vode načrpala iz površinskih voda.⁴¹

Gospodinjstva so v letu 2016 porabila 78,6 milijona m³ vode iz javnega vodovoda ali približno toliko kot v letu 2015. Izgube vode v omrežju so se v letu 2016, v primerjavi z letom 2015, zmanjšale za 2,9 %.⁴²

Nadaljevanje projekta za izboljšanje kakovosti podatkov o odpadni hrani

V letu 2017 je SURS skladno z novo Uredbo o odpadkih (Uradni list RS, št. 37/15 in 69/15) izvedel obsežno revizijo raziskovanj o odpadkih. Podatke za raziskovanja o zbiranju odpadkov (ODP-Z, KO-Z) in za raziskovanja o obdelavi odpadkov (ODP-P in KO-U) je v celoti začel prevzemati iz administrativnega vira (IS-Odpadki, ARSO).

V začetku leta 2017 je SURS končal prvi pilotni projekt o statistiki odpadne hrane, v okviru katerega se je oblikovala delovna definicija odpadne hrane in postavila metodologija za spremljanje količin odpadne hrane na nacionalni ravni. To metodologijo je izpopolnil v drugem pilotnem projektu, ki ga je začel izvajati v novembru 2017. Tokrat je bila glavna pozornost namenjena odpadni hrani iz gospodinjstev ter opredeljevanju užitnega in neuzitnega dela odpadne hrane z namenom, da se izboljša kakovost podatkov. V obeh pilotnih projektih je SURS intenzivno sodeloval z različnimi vladnimi in nevladnimi organizacijami, ki so kakor koli povezane s problematiko odpadne hrane.

Ob evropskem tednu zmanjševanja odpadkov 2017 smo pripravili posebno objavo⁴³, hkrati pa z dodatnimi kazalniki o odpadkih dopolnili tudi redno letno objavo podatkov o odpadkih.

⁴¹ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7043>

⁴² <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7014>

⁴³ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7067>

V Sloveniji je v letu 2016 nastalo 5,5 milijona ton odpadkov, od tega skoraj 982.000 ton (18 %) komunalnih in 120.000 ton nevarnih odpadkov.

Količina nastalih odpadkov se je, glede na leto 2015, povečala za 6 %, količina nevarnih odpadkov pa se je zmanjšala za skoraj 18 %.

4,4 milijona ton odpadkov je bilo predelanih, 371.000 ton odpadkov je bilo odstranjenih. Na odlagališča odpadkov je bilo odloženih skoraj 138.000 ton odpadkov oziroma kar 50 % manj kot v 2015.

Prebivalec Slovenije je v letu 2016 povprečno proizvedel 1,3 kg odpadkov na dan.⁴⁴

Začetek posodobitve raziskovanja o izdatkih za varstvo okolja

V letu 2017 je SURS izvedel vsa tri raziskovanja s področja izdatkov za varstvo okolja, v okviru katerih zbira podatke o investicijah, prihodkih ter izdatkih, namenjenih za varovanje okolja. Podatki, zbrani v teh raziskovanjih, služijo za pripravo računov izdatkov za varstvo okolja.

V letu 2017 je SURS začel preučevati tudi možnosti za posodobitev zbiranja podatkov o izdatkih za varstvo okolja. Hkrati namerava skladno z metodologijo Eurostata in spremembo načina zbiranja ter obdelave podatkov revidirati tudi nabor spremenljivk.

Vrednost investicij v varstvo okolja v 2016 za 52 % nižja kot v 2015 oziroma najnižja v zadnjih treh letih.

V letu 2016 so tekoči izdatki za ravnanje z odpadki obsegali največji delež od vseh tekočih izdatkov, 61 %.⁴⁵

Objava rezultatov raziskovanja Struktura kmetijskih gospodarstev za leto 2016 in sodelovanje z Eurostatom pri pripravi nove statistične zakonodaje s tega področja za leto 2020

V letu 2016 je SURS zbral podatke za vzorčno raziskovanje Struktura kmetijskih gospodarstev, ki ga sofinancira Evropska komisija (Eurostat). Končni podatki so bili objavljeni v letu 2017. Konec leta 2017 je SURS objavil tudi nekatere nove podatke iz raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev, in sicer o proizvodnih metodah v kmetijstvu. Raziskovanje določa Uredba (ES) št. 1166/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o raziskovanjih strukture kmetijskih gospodarstev in metod kmetijske proizvodnje ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 571/88.

SURS je bil aktiven tudi na mednarodnem področju, in sicer v povezavi s sprejemanjem nove Uredbe EU, ki bo od leta 2020 določala zbiranje mikropodatkov o kmetijskih gospodarstvih in proizvodnji na njih. V okviru delovne skupine Sveta za statistiko je aktivno sodeloval v postopku sprejemanja uredbe in se zavzemal za rešitve, ki bi v prihodnje zagotavljale čim manjše obremenitve in čim bolj kakovostne podatke na ravni EU.

SURS je v letu 2017 sodeloval v projektu IPA, v katerem je nudil pomoč in svetovanje črnogorskemu statističnemu uradu pri statističnem urejanju podatkov o strukturi kmetijskih gospodarstev 2016.

⁴⁴ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6938>

⁴⁵ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7182>

Po statističnih podatkih je bilo 1. junija 2016 v Sloveniji 1.552 kmetijskih gospodarstev, katerih skupni standardni prihodek je bil večji kot 100.000 evrov, ali za skoraj 38 % več kot v letu 2013, ko je bilo takšnih kmetij 1.126.⁴⁶

Na področju statistike kmetijske proizvodnje izvedene vse redne naloge

SURS je v letu 2017 v okviru statistik kmetijske rastlinske pridelave izvedel vse načrtovane naloge in podatke objavil, kot je načrtoval. Enako velja tudi za statistiko živinoreje, mleka in mlečnih izdelkov.

Na področju statistike živinoreje je SURS tudi formalno končal pilotni projekt za vzpostavitev statistike konzumnih jajc, ki ga je sofinanciral Eurostat. S to temo je bil povezan tudi študijski obisk predstavnikov hrvaškega statističnega urada na SURS v letu 2017 v okviru sodelovanja med državami članicami EU.

V 2017 smo izdali tudi dve posebni objavi, v katerih smo skušali predstaviti javnosti statistične podatke o kmetijstvu v poljudnejši obliki. Ena je bila povezana s čebelarstvom v Sloveniji⁴⁷, druga s hrano (ob svetovnem dnevu hrane)⁴⁸.

Mlekarne so v 2016 proizvedle glede na 2015 zlasti več fermentiranih mlečnih izdelkov in masla, proizvodnja drugih skupin mlečnih izdelkov pa se ni bistveno spremenila. Izvozili smo več kot 318.000 ton mleka (od tega skoraj 253.000 ton polnomastnega v zbirni embalaži). Uvoz sira je bil večji za 9 %⁴⁹.

Redno delo na področju statistik o proizvodnih metodah v kmetijstvu

Statistika pesticidov: SURS je v 2017 v sodelovanju z UVHVVR objavil letne podatke o prodaji FFS v Sloveniji in prav tako v sodelovanju z UVHVVR na skupnem obrazcu zbral podatke o porabi FFS po kmetijskih kulturah.

Statistika porabe mineralnih gnojil v kmetijstvu: Izvedli smo redno letno statistično raziskovanje in tudi objavili rezultate dveletnega statističnega raziskovanja o porabi mineralnih gnojil po kmetijskih kulturah (telefonsko anketiranje je potekalo v novembru 2016).

SURS je nadaljeval aktivnosti, povezane z zagotavljanjem podatkov za izračun kmetijsko-okoljskih kazalnikov. Pri tem naj posebej omenimo predvsem pripravo podatkov o bilančnih presežkih dušika in bilančnih presežkih oz. primanjkljajih fosforja. Te podatke izračunava KIS večinoma na podlagi podatkov SURS, in sicer skladno s posodobljeno OECD/EUROSTAT-ovo metodologijo. S tem so poročanja držav članic EU Eurostatu usklajena s poročanji Združenim narodom po Konvenciji ZN o spremembi podnebja in s poročanji Ekonomski komisiji Združenih narodov za Evropo po Konvenciji o daljinskem transportu onesnaženega zraka.

V 2016 je bila z mineralnimi gnojili pognojena za 10 % manjša površina kmetijskih zemljišč kot v 2014. V manjšem obsegu so bile s temi gnojili gnojene vse kategorije kmetijskih zemljišč v uporabi.⁵⁰

⁴⁶ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7121>

⁴⁷ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6674>

⁴⁸ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6618>

⁴⁹ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6782>

⁵⁰ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7011>

Izpopolnjevanje postopkov za zagotavljanje podatkov o cenah kmetijskih zemljišč in zakupninah za kmetijska zemljišča

Na področju statistike kmetijskih cen – ta zajema spremljanje cen proizvodov in storitev za tekočo porabo in investicije v kmetijstvu, prodajo in odkup kmetijskih pridelkov in lesa – je SURS opravil zastavljene redne naloge in objavil vse predvidene podatke do načrtovanih datumov.

Pri razvojni nalogi Cene in zakupnine kmetijskih zemljišč, ki poteka v okviru evropskega pilotnega projekta, je v letu 2017 izpopolnjeval postopke za zagotavljanje teh podatkov. Izračunal in objavil je tudi povprečne cene njiv in zakupnine za njive oziroma trajno travinje za leto 2016 na ravni kohezijskih regij in Slovenije. Rezultati pilotnega projekta temeljijo na podatkih iz administrativnih virov (za cene kmetijskih zemljišč: GURS: Evidenca trga nepremičnin in Register nepremičnin, MKGP: evidenca GERK; za zakupnine za kmetijska zemljišča: Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS). Naloga poteka na podlagi pogodbe o financiranju EU. V letu 2017 je SURS sklenil novo pogodbo za sofinanciranje naloge s sredstvi EU za naslednji dve leti.

V letu 2016 je bilo odkupljenih za 466,7 milijona EUR kmetijskih pridelkov, to je za več kot 1 % manj od vrednosti odkupa kmetijskih pridelkov v letu 2015.⁵¹

Objavljeni rezultati novega raziskovanja o gozdarstvu na kmetijskih gospodarstvih

Na področju osnovnih statistik s področja gozdarstva je SURS v letu 2017 izvedel redno letno raziskovanje Gozdarska dejavnost pri poslovnih subjektih in rezultate raziskovanja tudi objavil. Tudi letni podatki o zunanji trgovini z okroglim lesom ter mesečni podatki o odkupu lesa so bili objavljeni po načrtu.

SURS je izvedel novo vzorčno raziskovanje Gozdarstvo na kmetijskih gospodarstvih in rezultate objavil v avgustu 2017.

V letu 2016 so na kmetijskih gospodarstvih posekali približno 30 % (1,8 milijona kubičnih metrov) celotnega poseka okroglega lesa v Sloveniji. Od tega je bilo 56 % lesa iglavcev in 44 % lesa listavcev⁵².

Statistika ribištva v letu 2017 brez večjih sprememb

SURS je opravil vse redne naloge, pri katerih tesno sodeluje z MKGP in ZZRS (Zavod za ribištvo Slovenije); podatkovne baze MKGP so vir podatkov za izvedbo statističnih raziskovanj s področja morskega gospodarskega ulova/iztovora ter vzreje vodnih organizmov. Na podlagi dogovora v okviru posebne delovne skupine v letu 2015 naj bi SURS, MKGP in ZZRS že v letu 2016 posodobili Dogovor o sodelovanju na področju ribištva, vendar napredka na tem področju ni bilo.

V letu 2016 je bilo vzrejenih za okoli 15 % več vodnih organizmov kot v letu 2015, njihova skupna odkupna vrednost pa je bila skoraj za 25 % višja kot v prejšnjem letu.⁵³

⁵¹ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6516>

⁵² <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6882>

⁵³ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6881>

Analiza podatkov o daljinski toploti iz administrativnega vira

SURS je v 2017 sodeloval pri testiranju delovanja nove spletne aplikacije E-VO (Energy Validation Outlet) za sporočanje in vrednotenje energetskih podatkov, ki jo je razvila mednarodna agencija za energijo (IEA). Ta aplikacija bo v prihodnje nadomestila dosedanje aplikacijo EDMC (Energy Data Management Center), prek katere se sporočajo mesečni in tudi letni podatki.

Z Agencijo za energijo se je dogovoril za prevzem podatkov o daljinskem ogrevanju, ki jih je omenjena agencija začela spremljati skladno z zavezo v energetskem zakonu. Podatke je analiziral in pripravil načrt za njihovo vključitev v energetske statistiko, s čimer želi razbremeniti poročevalske enote.

V letu 2017 se je SURS prijavil tudi za izvajanje pilotnega projekta s področja končne rabe energije v industriji. V tem projektu želi SURS izpopolniti podatke o končni rabi energije v industriji ter jih razdeliti po namenih uporabe.

Testno zbiranje podatkov o porabi energije in goriv v gospodinjstvih s spletnim vprašalnikom

SURS že nekaj let spremlja podatke o porabi energije in goriv v gospodinjstvih. Zbiranje podatkov na terenu izvede vsaka štiri leta, v vmesnem obdobju pa se podatki pripravijo (v sodelovanju z Inštitutom Jožef Štefan) z modelom. Naslednje zbiranje podatkov o porabi energije in goriv v gospodinjstvih na terenu bo predvidoma v letu 2019. Ker bo SURS takrat te podatke zbiral prvič s spletnim vprašalnikom, je v letu 2017 tak način zbiranja omenjenih podatkov najprej testiral na manjšem vzorcu opazovanih enot.

Količina energije za končno rabo se je v 2016 v primerjavi s prejšnjim letom povečala za 4 %. 23 % energije je bilo namenjene za končno rabo v gospodinjstvih; prevladovala so lesna goriva.

Gospodinjstva so v letu 2016 porabila 48.023 TJ energije. Največji del porabljene energije je bil porabljen za ogrevanje prostorov, in sicer 31.183 TJ ali skoraj 65 %.⁵⁴

Prvič izvedeno raziskovanje o dnevni mobilnosti potnikov

SURS je s pomočjo evropskih sredstev za projekt *Statistika potniške mobilnosti in statistika cestnega prometa* v prvi polovici leta 2017 pripravil metodologijo raziskovanja o dnevni mobilnosti prebivalcev Slovenije. Podlaga za razvoj omenjene metodologije je bil Eurostatov priročnik o statistiki potniške mobilnosti⁵⁵. Gre za raziskovanje o potovalnih navadah prebivalcev Slovenije, starih 15–84 let, tj. o vseh njihovih dnevno opravljenih poteh (do razdalje 300 km): koliko poti opravijo na dan in kako (peš oz. s katerim prevoznim sredstvom), koliko časa traja vsaka pot, kakšen je njihov namen (npr. pot na delo ali v šolo, prosti čas, nakupovanje ipd.). Poleg tega se bodo iz teh podatkov izračunali tudi podatki o zasedenosti osebnih vozil. Izbrane osebe so podatke za opazovani dan sporočale s pomočjo spletnega vprašalnika ali pa so jih anketarji obiskali osebno. Projekt se bo končal z objavo rezultatov v 2. polovici leta 2018. Raziskovanje o dnevni mobilnosti potnikov je prvo tovrstno raziskovanje, ki ga je izvedel SURS; rezultati se bodo med drugim uporabili za načrtovanje razvoja mobilnosti prebivalcev in prevozne infrastrukture in za ocene vplivov prometa na okolje.

⁵⁴ <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7001>

⁵⁵ <https://circabc.europa.eu/sd/a/faf05533-b017-45ad-856f-f809fde4e0a8/Eurostat%20Passenger%20Mobility%20guidelines.pdf>

Razvoj kazalnikov o opravljenih voznihih kilometrih

V okviru Eurostatovega projekta *Statistika potniške mobilnosti in statistika cestnega prometa* so bili izračunani vozni kilometri za določene kategorije vozil za leti 2015 in 2016. V letu 2017 smo v povezavi s to nalogo intenzivno sodelovali z obema izbranimi podizvajalcema. Kazalniki bodo objavljeni v 2. polovici leta 2018.

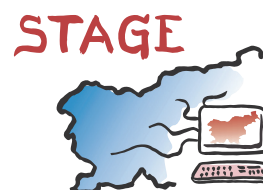

Podatke, potrebne za omenjeno proučevanje mobilnosti, je SURS prvič poskusno zbral s pomočjo mobilne aplikacije na t. i. pametnih telefonih. To bi bil lahko v prihodnosti nov način zbiranja podatkov (bil bi cenejši in s prihajajočimi generacijami skladnejši način sodelovanja). SURS bo na tem področju sodeloval z domačimi in tujimi razvojnimi ustanovami.

2.3.4 Statistike v prostoru (geostatistike)

STAGE – aktualni podatki v prostoru

Aplikacija STAGE (**S**tatistika in **g**eografija) je preprosto interaktivno spletno orodje, namenjeno za kartografsko prikazovanje podatkov. Tako posredovani podatki so zaradi vizualizacije njihove prostorske dimenzije lažje predstavljivi in razumljivi, z interaktivnim upravljanjem orodja pa je iskanje informacij o Sloveniji zanimivejše. SURS je v 2017 končal mednarodni projekt *Merging statistics and geospatial information in member states* (Združevanje statistik in prostorskih informacij v državah članicah), katerega rezultat je z novimi vsebinami in funkcionalnostmi nadgrajena aplikacija STAGE. Vzpostavljeni sta bili tudi dve relacijski podatkovni bazi: prvo, bazo dohodkov, v kateri so v prostoru prikazani nekateri kazalniki o dohodku, je vzpostavil SURS, drugo, bazo zdravstvenih statistik, pa je vzpostavil NIJZ. Preučene so bile tudi nove možnosti za zaščito statističnih podatkov in za oblikovanje statističnih kazalnikov s poudarkom na njihovem izkazovanju na nižjih prostorskih ravneh.

V letu 2017 sprejeta statistična zakonodaja

- Uredba Komisije (EU) 2017/2119 z dne 22. novembra 2017 o določitvi „seznama Prodcom“ industrijskih izdelkov za leto 2017 v skladu z Uredbo Sveta (EGS) št. 3924/91 (CELEX številka: 32016R2119).
- Uredba Komisije (EU) 2017/310 z dne 22. februarja 2017 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1177/2003 o statistiki Skupnosti o dohodku in življenjskih pogojih (EU-SILC) glede seznama ciljnih sekundarnih spremenljivk o materialni prikrajšanosti, dobrem počutju in stanovanjskih težavah za leto 2018 (CELEX številka: 32017R0310).
- Izvedbena Uredba Komisije (EU) 2017/2384 z dne 19. decembra 2017 o določitvi tehničnih parametrov priložnostnega modula za leto 2019 o organizaciji dela in ureditvi delovnega časa v zvezi z vzorčno raziskavo delovne sile v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 577/98 (CELEX številka: 32017R2384).
- Uredba o spremembah Uredbe o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja (UL RS, št. 8/2017) z dne 16. 2. 2017.
- Uredba Komisije (EU) 2017/1951 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2017 o spremembi Uredbe (EU) št. 99/2013 o evropskem statističnem programu za obdobje 2013–2017 s podaljšanjem programa do leta 2020 (CELEX številka: 2017R1951).
- Uredba (EU) 2017/2391 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o spremembi Uredbe (ES) št. 1059/2003 glede teritorialnih tipologij (Tercet) (CELEX številka: 32017R2391).
- Uredba Komisije (EU) 2017/269 z dne 16. februarja 2017 o spremembi Uredbe (ES) št. 1185/2009 Evropskega parlamenta in Sveta o statističnih podatkih o pesticidih v zvezi s seznamom aktivnih snovi (CELEX številka: 32017R0269).
- Uredba Komisije (EU) 2017/2010 z dne 9. novembra 2017 o spremembi Uredbe (ES) št. 1099/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o statistiki energetike glede posodobitev letnih in mesečnih statistik energetike (CELEX številka: 32017R2010).
- Izvedbena Uredba Komisije (EU) 2017/2169 z dne 21. novembra 2017 o določitvi oblike in načina prenosa evropske statistike cen zemeljskega plina in električne energije v skladu z Uredbo (EU) 2016/1952 Evropskega parlamenta in Sveta (CELEX številka: 32017R2169).
- IZVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2017/543 z dne 22. marca 2017 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (ES) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o popisih prebivalstva in stanovanj v zvezi s tehničnimi specifikacijami za vsebine in posamezne razčlenbe teh vsebin (CELEX številka: 32017R0543).
- Izvedbena Uredba Komisije (EU) 2017/881 z dne 23. maja 2017 o izvajanju Uredbe (ES) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o popisih prebivalstva in stanovanj glede načina in strukture poročil o kakovosti ter tehničnega formata za pošiljanje podatkov in o spremembi Uredbe (EU) št. 1151/2010 (CELEX številka: 32017R0881).
- Uredba Komisije (EU) 2017/712 z dne 20. aprila 2017 o določitvi referenčnega leta ter programa statističnih podatkov in metapodatkov za popise prebivalstva in stanovanj iz Uredbe (ES) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta (CELEX številka: 32017R0712).
- Uredba Komisije (EU) 2017/1515 z dne 31. avgusta 2017 o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 808/2004 o statističnih podatkih Skupnosti v zvezi z informacijsko družbo za referenčno leto 2018 (CELEX številka: 32017R1515).

Seznam kratic

AIO	Anketa o izobraževanju odraslih
AJPES	Agencija za javnopravne evidence in storitve
AZN	Agencija za zavarovalni nadzor
BIS	Bank for International Settlements
BS	Banka Slovenije
CEUVIZ	Centralna evidenca udeležencev izobraževanja
CMFB	Odbor za monetarne, finančne in plačilnobilančne statistike
CPA	Statistična klasifikacija proizvodov po dejavnosti
CRP	Centralni register prebivalstva
ECB	Evropska centralna banka
EGR	Evropski register skupin (Euro Group Register)
EHIS	Evropska anketa o zdravju
EU-MENU	Anketa o pogostosti uživanja živil in prehranskih navad med otroki in odraslimi
EPEA	računi izdatkov za varstvo okolja
ERK	ekonomski računi za kmetijstvo
ESCB	Evropski sistem centralnih bank
ESR	Evropski sistem računov
ESS	Evropski statistični sistem
ESSC	Odbor za evropski statistični sistem
ESTP	evropski statistični program izobraževanja
EU	Evropska unija
EU-SILC	Anketa o življenjskih pogojih
FATS	Foreign AffiliaTes Statistics
FDI	Foreign direct investment
FDV	Fakulteta za družbene vede v Ljubljani
FFS	fitofarmacevtska sredstva
FRI	Fakulteta za računalništvo in informatiko v Ljubljani
GALI	Global Activity Limitation Indicator
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
HFCS	Household Finance and Consumption Survey
IJPP	pilotni projekt integriranega javnega potniškega prometa
IKT	informacijsko-komunikacijska tehnologija
ISPAP	Informacijski sistem za posredovanje in analizo podatkov o plačah, drugih izplačilih in številu zaposlenih v javnem sektorju
JSRKŠ	Sklad RS za razvoj kadrov in štipendije
KIS	Kmetijski inštitut Slovenije
LFS	Anketa o delovni sili
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MDS	Mednarodni denarni sklad

MF	Ministrstvo za finance
MFI	Monetarne finančne institucije
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MJU	Ministrstvo za javno upravo
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NUTS	Skupna klasifikacija statističnih teritorialnih enot
OECD	Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj
OPSI	Odprti podatki Slovenije
OSUVI	Odbor za sistem upravljanja varovanja informacij
PG	Partnerska skupina
PORFI	Poročila monetarnih finančnih institucij
PRODCOM	Mednarodna klasifikacija proizvodov
REK	Obračuni davčnega odtegljaja
RIZZDZ	register izvajalcev zdravstvene dejavnosti
RRD	raziskovalno-razvojna dejavnost
RSP	Register skupin podjetij
S_PRS	statistični poslovni register
SKD	standardna klasifikacija dejavnosti
SRDAP	Statistični register delovno aktivnega prebivalstva
STAGE	spletna kartografska aplikacija statističnih podatkov (STAtistika in GEografija)
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
TUS	Raziskovanje o porabi časa
UROP	Ureditev ravnanja z osebnimi podatki
UVHVVR	Uprava Republika Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

